LEKMAN i KYRKAN

3
2021

Svenska Kyrkans Lekmannaförbund

Sjuttonde söndagen efter trefaldighet

Rik inför Gud

"Samla inte skatter här på jorden,
där mal och mask förstör
och tjuvar bryter sig in och stjäl..."

Matteusevangeliet 6:19-24

Ansvarig utgivare
Anders Nordberg
Nygårdsvägen 32
554 74 Jönköping
cagnordberg@hotmail.com

Redaktionskommitté
Beryll Grandell
Rosenhällsgatan 4, 633 58 Eskilstuna
016-51 60 73
beryll.grandell@hotmail.com

Förbundskassör
Lennart Sjöstedt
Parkgatan 5, 598 71 Södra Vi
0492-20001, 073-082 00 01
lennart.sjostedt@svenskakyrkan.se

Förbundsbutik
Gert Råvik, Planteringsvägen 102c,
252 31 Helsingborg.
0730-355689
gertravik2@gmail.com

Berit Olsson, Rausvägen 57,
253 74 Helsingborg
042-293933

Förbundets bankgiro
Medlemsavgifter o gåvor
Bg 5591-3321

Medlemskap, Medlems- och Kårregistrering – Prenumeration
Jan Henriksson
Norra Storgatan 9
598 71 Södra Vi
070-545 81 38
lekmanna@hotmail.com

Tryck: LH Tryck, Box 224,
523 25 Ulricehamn

Hemsidan
www.lekmanikyrkan.se

Presstopp
Nr 4-21 senast den 30 nov 2021

UPPHOVSRÄTTSSKYDD

Allt material, texter och bilder, som publiceras i ”Lekman i Kyrkan” och på www.lekmanikyrkan.se är upphovsrättsskyddat.

Användning får ske endast med Svenska Kyrkans Lekmannaförbunds tillåtelse.

Redaktionen

Rik inför Gud

Vår Gud är oss en väldig borg,
han är vårt vapen trygga,
På honom i all nöd och sorg
Vårt hopp vi vilje bygga.
Mörkrets förste stige ned,
Hotande och vred,
han rustar sig förvisst
med våld och argan list.
Likväl vi oss ej frukte.

Vår egen kraft ej hjälpa kan,
Vi vore snart förströdda.
Men med oss står den rätte man,
Vi stå, av honom stödda.
Frågar du vad namn han bär?
Jesus Krist det är.
Han är den Herren Gud,
Som klädd i segerskrud,
sin tron för evigt grundat.

Sv Ps: 237 v. 1-2

Sveriges folk ett sekulariserat men kristet folk

Hur har du det med Jesus?
Jag minns vår kyrkoherde Peters fråga i sin predikan för drygt 15 år sedan. Det var gudstjänst ute i skapelsen på Nyvallen i midsommartid. Jesus - Guds Ord förkroppsligat och genom vilket allt har blivit till, hur har vi svenskar det med honom? Vi svenskar anses vara världens mest sekulariserade folk. Religionens betydelse i samhället har i stort sett helt försvunnit och tron har blivit en personlig angelägenhet och allt färre tror på Gud.

Svenska kyrkan har dock fortfarande omkring 5,7 miljoner medlemmar.

I antologin *Guds närmaste stad* av Ahlstrand & Gunner (red.) svarar cirka 65 procent av de intervjuade att de betraktar sig som kristna (starkt eller milt).

Enkätundersökningar som svenska kyrkan gjort pekar på tre centrala motivområden för medlemskap i svenska kyrkan. Dessa motiv står för **tradition, solidaritet och tro**. Kyrkan ses som bevarare och förmedlare av **traditioner** och knyter samman dåtid, nutid och framtid. **Solidaritets**perspektivet handlar om att medlemskapet förverkligar viljan att genom diakonalt arbete hjälpa andra. Endast omkring 20 procent av kyrkans medlemmar motiverar sitt medlemskap med att de är **troende** kristna.

Många i vårt land känner alltså samhörighet med kristendomen men uppfattar sig inte som kristna eller troende. Man går i kyrkan några enstaka gånger per år, kanske vid de stora kristna högtiderna - advent, jul och påsk.

Många är medlemmar i svenska kyrkan på grund av att kyrkan gör ett bra arbete i samhället (samhällstjänst) och står för *'viktiga traditioner'*. Samtidigt upplevs inte kyrkan relevant på det individuella planet. Inställningen tycks vara att *"kyrkan är inte så viktig för mig personligen, men genom mitt medlemskap stödjer jag kyrkan för att jag tycker den har en viktig funktion"*.

Guds skapelse i Dellembygden.

Samtidigt förväntas kyrkan vara tillgänglig för olika förrättningar såsom dop, vigslar och begravningar. Det finns även förväntningar på att den lokala kyrkan ska vara en *'levande kyrka'* med ett aktivt gudstjänstliv, vilket förutsätter en bedjande och gudstjänstfirande församling.

Religionssociologer beskriver svenskarnas förhållande till kyrkan som *”belonging without believing”*. Detta beror på att Svenska kyrkan har ett högt medlemstal, samtidigt som den breda allmänhetens engagemang i och för kyrkan dessvärre är relativt svagt.

I *Guds närmaste stad* beskriver 19 procent av de intervjuade att de har haft starka andliga upplevelser då de vistats i naturen. Något färre uppger att livet ibland känns förutbestämt, att man fyllts av en gränslös frid eller att man upplevt ett bönesvar i naturen.

Det tycks alltså trots sekulariseringen finnas ett rätt stort intresse hos svenska folket för andliga frågor. Många har en tro på *något* större än på sig själv men detta *något är inte Gud*. I en tid då många upplever sig ha brist på tid och har ett krävande arbetstempo upplevs *andlighet* när förhållandena är sådana att man får vara i fred, när inga krav ställs och när man rår över sin egen tid. Detta kan vara fallet under en pilgrimsvandring eller kanske i en öppen kyrka där det finns möjlighet att bara sitta en stund för sig själv och tända ett ljus eller be en bön. Detta intresse och dessa möjligheter ser jag som tecken på hopp och på en längtan efter Gud.

Många svenskar betraktar även *skapelsen och naturen* som heliga och upplever andlighet när de vistas i skog och mark. Flera av de personer som David Thurfjell intervjuat i sin bok *Granskogsfolk* beskriver sin relation till naturen och till skapelsen som innerlig och *”nästan lite religiös”*.

Många svenskar känner alltså att de får kunskap om livets mening i naturen och inte minst i skogen. Där kan en känsla av samhörighet med något större än samhörighet med sig själva upplevas.

Carl von Linné som studerade naturens växter och djur kunde se spåren av Gud i skapelsen. I allt det sköna i naturen är Guds närvaro synlig menade han. Det är som Linné beskrev det hela; *att uppleva Guds närvaro i skapelsen, är att se Gud i ryggen*.

Att det är välgörande för oss att vistas i naturen råder det inget tvivel om. Jag själv tycker mycket om att löpträna i skogen, gärna ett långpass längs stigar uppåt fäbodvallarna i Delsbo.

Men hur fantastiska naturupplevelserna än är så är det inte tillräckligt. Relationsaspekten till Gud och gemenskapen med Gud kommer inte till sin fulla rätt med enbart naturupplevelser. Vi får ju inget svar på de riktigt stora livsfrågorna bara genom att vistas i naturen. Svaret på dessa frågor får vi genom Jesus Kristus. Genom Guds ord i Bibeln och genom den helige Andes kraft får vi svar på Guds avsikt och vilja med skapelsen. Genom dopet och nattvarden har vi en relation och gemenskap med Gud.

Vi kommunicerar med Jesus när vi tar emot nattvarden. Alla relationer utvecklas och vidmakthålls genom kommunikation och genom att vi gör saker tillsammans. Kanske har du som jag någon vän som du umgicks mycket med tidigare men som du aldrig träffar numera. Något har kommit emellan. Tiden för att umgås eller samtala finns inte längre av någon anledning?

Men relationen till Jesus är alltid tillgänglig. Han älskar oss och lämnar oss aldrig.

Genom dopet är vi införlivade i honom Vi har fått frihet att förbli i honom eller säga nej som vi sjunger i psalmen (289). Låt oss förbli i Kristus. Vi ber Kristus att forma oss alla, vårt samhälle, våra relationer och vår kultur ty riket är Herrens, så ock makten och härligheten i evighet. Amen.

Guds kärlek är som stranden och som gräset,
är vind och vidd och ett oändligt hem.
Vi frihet fick att bo där, gå och komma,
att säga “ja” till Gud och säga “nej”,
Guds kärlek är som stranden och som gräset,
är vind och vidd och ett oändligt hem

Vi vill den frihet där vi är oss själva,
den frihet vi kan göra något av,
som ej är tomhet men en rymd för drömmar
en jord där träd och blommor kan slå rot.
Guds kärlek är som stranden och som gräset,
är vind och vidd och ett oändligt hem.

Och ändå är det murar oss emellan,
och genom gallren ser vi på varann.
Vårt fängelse är byggt av rädslans stenar.
Vår fångdräkt är vårt eget knutna jag.
Guds kärlek är som stranden och som gräset,
är vind och vidd och ett oändligt hem.

O döm oss, Herre, frisäg oss i domen
I din förlåtelse vår frihet är.
Den sträcker sig så långt din kärlek vandrar
bland alla människor, folk och raser här.
Guds kärlek är som stranden och som gräset,
är vind och vidd och ett oändligt hem. (Sv. Ps 289)

Bernt Lagelius
Ordförande Uppsala stifts
Lekmannaförbund

DET ALLMÄNNA PRÄSTADÖMET

Alla kristna har del i kyrkans uppdrag

Jag vill belysa detta ämne genom två reflektioner utifrån ett par bibelsammanhang, och två temata. Först kommenterar jag helt kort Paulus syn på församlingen som Kristi kropp. Därefter som andra temat reflekterar jag kring begreppet ”nådegåva” och det grekiska verb zeloo — ”söka. Ett verb Paulus i 1 kor 12 och 14 kopplar samman med substantivet ”Nådegåva”.

Församlingen – Kristi kropp
Först alltså några kommentarer kring Paulus användning av begreppet ”Kristi kropp” som benämning på församlingen.

Jag är näst intill helt övertygad om att Paulus får denna bild av församlingen på Damaskusvägen. Vid sin kallelse till apostel. I Apostlagärningarnas tjugosjätte kapitel och femtonde vers läser vi om hur Jesus hälsade Paulus – efter att han med sitt härlighets ljus slagit honom till marken – med orden: ”Jag är Jesus, den som du förföljer ”.

Paulus förföljde Jesu lärjungar. Men Jesus säger: ”Jag är Jesus. Den som du förföljer”. Jag hoppas ni hör hur oerhört konkret Jesus identifierade sig med sina lärjungar. En identifikation som medför att det är mycket logiskt, om Paulus började tänka i banor av att alla som var Jesu lärjungar utgjorde Jesu synliga kropp på jorden. Förmodligen är alltså Paulus grundläggande teologiska syn på församlingen som Kristi kropp grundad redan i hans omvändelse och därmed förankrad i hans första möte med den uppståndne Kristus.

Utifrån textmaterialet i Nya testamentet kan vi sedan konstatera att Paulus ofta återkommer till denna bild när han talar om församlingen, I både Romarbrevet, 1 Korintierbrevet och Efesierbrevet utlägger han den. Hans slutsats är: Att hela församlingen representerar Kristi konkreta närvaro på jorden. Genom att han på detta sätt återkommer till denna sanning gång på gång förstår vi hur central den måste ha varit för honom.

I tre olika textsammanhang i ovanstående brev utlägger Paulus detta Kristi kroppsperspektiv på församlingen, Rom 12:3-8, I Kor 12:12-31, och Ef 4:7-16. I alla tre avsnitten centrerar han undervisningen runt tre centrala begrepp: ”mångfald,” ”enhet” och ”uppgift”. Utifrån dessa utläggningar kan några intressanta slutsatser dras om hur församlingen är kallad att fungera som helhet, alltså som ”Kristi kropp”.

Först kan konstateras att när Paulus talar om Kristi kropp, och de funktioner eller gåvor, som ska vara i funktion i den. Så ger han inte i något av sina brev en fullständig förteckning över dessa gåvor. Det enda som går att fastslå är att det handlar om en **mångfald**. Bilden av församlingen som Kristi kropp är densamma i alla tre breven, men listorna med beskrivningen av nådegåvorna, eller de olika funktionerna, är i varje brev unik. Med andra ord: kroppen har olika gåvor i varje unik situation.

Mångfalden och olikheten är alltså väsentlig för Paulus. Detta för att hans syfte med undervisningen var, och är, att Guds nåd skulle bli synlig på bästa sätt, i varje situation Nådegåvan är en gåva given av nåd som syftar till att förmedla nåden från Gud. Gåvan är alltså inte det centrala, utan nåden. Olika lemmar i kroppen skulle fungera tillsammans på bästa sätt i olika situationer. Så att Guds omsorg, Guds nåd, om den behövande människan skulle bli så påtaglig som möjlig. Mångfalden är alltså viktig, men också enheten. Ingen skulle spela ut den andre. Målet var att tjäna tillsammans, så att Kristus skulle kunna stråla fram. **Det är alltså inte som enskild, lekmannen är viktig, utan som en del av helheten.** För varken lekman eller ämbetsman är i detta sammanhang det väsentliga. **Det centrala** i detta sammanhang **är Kristus och hans kropp**. Tillsammans är alla döpta och troende kallade att förmedla ett trovärdigt vittnesbörd. Inte om individuell fromhet och andlig status eller ställning, utan genom ”mångfald och enhet” visa på honom som ”fullgjorde vad vi borde och blev vår rättfärdighet”.

Kristus vill förmedla sin nåd till var människa genom sin ”kropp”. Genom att ”medlemmarna” i kroppen tillsammans, men på olika sätt, bär nåden — till följd av de gåvor som givits dem i var unik situation. För att de just där och då ska vara verksamma i dem.

Uppgiften, är därför något som ALLA lemmarna i kroppen har del i. Ett faktum som vi ser tydligt i I Kor 14:26 där Paulus sammanfattar sin undervisning om församlingen med orden: **”Vad innebär nu detta, bröder? Jo att när ni samlas har var och en något att bidra med”.**

Utan att här ta upp frågan om ”ämbetet” eller ”ämbetsbärarna” – Denna artikel handlar inte om det, utan om **var troendes delaktighet i uppdraget**. Alltså om **”det allmänna prästadömet”**. Men jag

vill bara helt kort kommentera, 1 Kor 11: 2-12.

Detta textsammanhang inleder Paulus undervisning om församlingen, och dess gudstjänst, i Första Korinterbrevet. Temat i dessa verser är kvinnor och mäns gemensamma deltagande i gudstjänsten. Det kan snabbt konstateras att några av verserna i detta sammanhang hör till de mer svårtolkade i Nya testamentet. Vad betyder exempelvis formuleringen ”för änglarnas skull” i vers 10? Men det är ett ämne för en annan artikel. Här kan vi inte kommentera alla detaljfrågor, utan enbart konstatera vad som i dessa verser sägs med eftertryck, och därför är solklart i sin betydelse.

Mycket tydligt sägs att både män och kvinnor får både ”profetera” och ”be”. Här är ingen skillnad, och hela poängen med att kvinnan, skulle ha ”något på huvudet” – även det en formulering som inte är helt lätt att tolka – är att huvudbonaden skall vara ”till tecken på sin rätt”.

Även om ”huvudbonaden” i sig är lite svår att tolka (dock inte omöjlig), så är syftet klart, Det handlar om upprättelse.

Det handlar om rätten att få delta fullt ut, i både ”bön och profetia”. Alltså: att i gudstjänsten få tala mänskliga ord till Gud, – i ”bön”, och gudomliga ord till människan – i ”profetia”.

Både män och kvinnor får alltså i ”Kristi kropp” göra detta. Eftersom det förhåller sig så att ”i Herren kan inte’ kvinnan tänkas utan mannen och inte heller mannen utan kvinnan. Ty liksom kvinnan har kommit från mannen, så blir också mannen till genom kvinnan, och allt kommer från Gud”, 1 Kor 11:11-12.

Uppdraget att vara lemmar, med funktion, ”i en och samma kropp” är alltså givet till varje troende, både till man och till kvinna.

Nådegåvorna – något att »söka«
Både i 1 Kor 12:31 och 1 Kor 14:1 använder Paulus verbet zeteoo – ”sök, ivra, sträva efter” när han talar om nådegåvorna, och han gör det i tempusformen presens, med andra ord gåvan ska sökas i nuet. Viktigt att komma ihåg är att i grekiska språket står tempusformen presens-nutid för en linjär betydelse, inte punktuell. ”Sökandet” Paulus talar om skall vara något ständigt pågående i den innevarande tiden. Det handlar inte om att söka till dess man vid ett tillfälle får en gåva, och sedan kan sluta och enbart förvalta den gåva man fått (imperfekt – förfluten tid).

Nej, här handlar det istället om att leva i ett aktivt sökande. Att i varje situation, i varje omständighet, vara villig att ställa sig till förfogande.

Nådegåvan kan vi därför konstatera är inte, först och främst, given till personen utan till situationen. **Det viktiga är att Guds nåd får vara i verksamhet på det sätt som han genom sin Ande önskar vid varje tillfälle.** Inte att vissa personer fungerar i vissa gåvor. Då är faran stor att en oandlig jämförelse och avundsjuka uppstår som definitivt inte har något att göra med den bibliska undervisningen om nådegåvornas bruk.

Om vi skulle försöka göra en omskrivande skildring av vad Paulus önskar förmedla, genom att skriva som han gör, kan följande formulering vara ett alternativ:

”Lev i ett sökande, ett längtande, efter att stå till Guds förfogande så att ni i varje situation är beredda på att bli brukade av Gud genom hans nåd, på det sätt som han vill. Då kan nåden från livets Gud blir synlig. Främst ska ni längta efter att få förmedla profetia – ett ord från Gud.”, se 1 Kor 14:1ff

”Ett ord från Gud?”, Ja, Gud vill använda oss alla att förmedla det, så att människor får erfara hans nåd i sina liv. Betänk hela tiden att **du aldrig kan äga Guds nåd. Den äger dig, och vill bruka dig i sin tjänst. Därför att den är Guds, inte din.**

Varje troende, man och kvinna har med andra ord, del i det allmänna prästadömet, och är sänd att förmedla Guds nåd till sina medmänniskor

Som avslutning på denna artikel önskar jag därför få förmedla den, i min mening bästa definition av vad en nådegåva är som jag har hört: ”En gåva given av nåd, som förmedlar nåd”. En formulering värd att reflektera över.

Anders Sjöberg

Sjuttonde söndagen efter trefaldighet

Rik inför Gud

Ty där din skatt är, där kommer också ditt hjärta att vara (Matt 6:2)

Den sjuttonde söndagen efter trefaldighets gudstjänsttema är *Rik inför Gud* med texter hämtade från Bibelns Gamla testamente (GT) - 2 Mos 32:1-4 samt 30-35 och Psaltarpsalm 49:6-12 och från Bibelns Nya testamente (NT) – Epistel: 1 Joh 2:15-17 och Evangelium: Matt 6:19-24.

Den **Gammaltestamentliga läsningen** handlar först om israelernas ökenvandring på väg från fångenskapen i Egypten och vid det tillfälle då Mose gick upp på Sinai berg för att motta två lagtavlor samtidigt som folket väntade otåligt på sin ledare.

Rik inför Gud - Moder Teresa.

”När folket såg att det dröjde innan Mose kom ner från berget samlades de kring Aron och sade till honom: ’Gör oss en gud som kan gå framför oss! Vi vet inte vart den där Mose har tagit vägen, han som förde oss ut ur Egypten.’ Aron svarade dem: ’Ta guldringarna ur öronen på era hustrur, era söner och era döttrar och kom hit med dem!’ Då tog alla av sig guldringarna som de hade i öronen och lämnade dem till Aron. Han tog emot guldet av dem och knöt in det i en kappa. Sedan gjorde han en gjuten guldkalv av guldet. Då ropade de: ’Detta, Israel, är din Gud, som har fört dig ut ur Egypten.’ Nästa dag sade Mose till folket: ’Ni har begått en svår synd. Nu skall jag gå upp till Herren och försöka vinna försoning för er synd.’ Och Mose gick tillbaka till Herren och sade: ’Detta folk har begått en svår synd, de har gjort sig en gud av guld. Om du ändå ville förlåta deras synd! Utplåna annars mitt namn ur din bok!’ Herren svarade Mose: ’Den som har syndat mot mig skall jag utplåna ur min bok. Gå nu och led folket dit jag har sagt dig! Min ängel skall gå framför dig. Men den dag kommer då jag skall gå till rätta med dem för deras synd.’ Så straffade Herren folket för att de hade gjort kalven, den som Aron gjorde.’”

Den gammaltestamentliga texten för oss till Sinai. Israels folk stannade till där efter flykten från Egypten. Mose var trött och sliten. Han fick viss vila (semester) under 40 dagar och han använde ledigheten till att möta Gud. Han klättrade uppför berget. Där mötte han kärlekens Gud som gav honom kärlekens bud. Fantastiska veckor för Mose. Han fick vila ut, föra djupa samtal med Gud. Han fick verkligen uppleva denna söndags tema **”RIK INFÖR GUD”**. När han kom ner från berget var han alldeles solbränd av Guds kärlek. Det strålade himmel omkring honom. Han gladde sig över att få komma tillbaka till folket och dela med sig av vad han hade fått. Han ville göra folket himmelrika. Men vad gjorde folket, de som hade stannat till nedanför berget? De väntade och väntade. Men Mose dröjde… De blev alldeles otåliga, ledsna och besvikna. **Överflyttat till dagens fysiska och andliga kristusfamilj, våra församlingar och pastorat, ställer vi oss frågan** - Varför händer det så lite i vår kyrka, i våra pastorat och församlingar? Har Gud somnat? Hur länge ska herden vila sig (ha semester)?

Vid foten av Sinai tyckte sig folket få en strålande idé. Vi ordnar ett eget kyrkomöte. Vi väljer en gud efter vårt sinne, en som alltid är mitt ibland os, en rik gud med guld och gröna ängar där vi får dansa och ha roligt och alltid får vara glada.

De fick med sig pastor Aron. Man gjorde en stor guldinsamling av smycken som både pojkar och flickor och mammor hade i sina öron. Av smyckena gjöt de ett tjusigt, vackert, modernt konstverk, en eldig, brunstig tjurkalv. Och jublet bröt löst. Man dansade runt kalven. Man sjöng, skrattade, ropade: Detta är din gud! Låt oss lustiga vara.

Vad var det för fel med det? Inte att man hade guld. Guld är en Guds gåva. Det kan användas till stor glädje.

Inte att man dansade. När glädjen kommer in i hjärtats blodomlopp sätter den både armar och ben i rörelse. Under sång och dans skall man säga: Alla mina källor har jag i dig (Psalt 87:7. Folkbibeln 14). Vi stelfromma lutheraner borde verkligen unna också våra kroppar att vara med i jublet inför levande Gud (Psalt 84:3).

Det stora felet man gjorde var att man tog bort bokstaven L från ordet guld.

LÅT INTE GULD BLI GUD!
RIK INFÖR GUD - är ju gudstjänsttemat nu den sjuttonde söndagen efter trefaldighet. Rik inför Gud kunde sägas om Israels folk. Gud hade slösat sin godhet och sina rikedomar över folket. Han hade räddat dem från slaveriet i Egypten och fört dem genom hav och öken till Sinai berg. Där fick folket vila ut och där uppe på berget fick Mose ta emot de tio budorden.

Men efter triumfen kom tragedin. När folket såg att det dröjde innan Mose kom ner från berget, samlades de kring Aron. Varför dröjde Mose så länge? Var fanns Gud?

Folket sade till Aron: *Gör oss en gud som kan gå framför oss!*

Underligt nog gick Aron med på det. Alla fick lämna sina guldringar till Aron. Så gjöt han en guldkalv och alla ropade: Detta, Israel, är din Gud, som har fört dig ut ur Egypten. Så började dansen kring guldkalven.

Denna händelse räknas bland judarna som den största av alla synder, långt större än syndafallet i 1 Mos 3.

Här sker AVGUDADYRKAN AV GRÖVSTA SLAG! Och detta efter att Gud hade visat dem så stor kärlek. Han hade räddat dem från slaveri och utfört under som världen aldrig skådat. De hade syndat på nåden. Mose sade till dem: *Ni har begått en stor synd.*

GUD reagerade - MOSE grät - 32:30-35
Gud reagerade med vrede. ***Guds vrede är kärlekens reaktion mot det onda vi gör.*** Gud blev upprörd. Han såg hur folket trampade på hans mening med livet.

En egen hemmagjord fantasigud gör oss fattiga. Vi får en falsk trygghet. Job talar på ett ställe om det. *De som trotsar Gud har trygghet, de som har sin gud i sin hand.* (Job 12:6 Folkbibeln) Jag har en liten gud i min hand, som jag stoppar ned i fickan när jag vill leva lätt. Men som måste ställa upp när allt går snett. Motsatsen är: Jag är en liten kristen (elitkristen!) i en stor Guds hand. Himmelrik inför Gud! Mose såg vad folket hade gjort. De hade gjort förskräckliga ting. Han blev chockad, upprörd, förtvivlad, skakad! Vi hör hur han utgjöt sin förtvivlan inför Gud: *Ack, detta folk har begått en svår synd. De har gjort sig en gud av guld. Men förlåt dem nu deras synd. Vill du inte göra det, så utplåna mig ur boken som du skriver i.*

De hade syndat mot Gud. Den stora synden var **otron – De tror inte på mig** (Joh 16:9). **Drar man ur kontakten med ljuskällan, följer mörker och mörkrets gärningar.**

Mose sade: förlåt dem! Han ville själv bli struken ur Livets bok om det kunde hjälpa dem. (Jämför med vad Paulus skrev i Rom 9:1-3). Vilken omsorg! Vilken kärlek! Vilken nöd!

Mose var fylld av sorg. Paulus hjärta plågades. Har vi bråkdelen av denna medkänsla. Vad säger vi om människor omkring oss? De är obotfärdiga. De får skylla sig själva. Eller säger jag: Släng ut mig ur din gemenskap om det kan hjälpa dem. Låt alla välsignelser gå från mig till dem. Utplåna mig ur livets bok, bara du vill föra min familj, mina barn, mina vänner till Kristus.

Jesus för världen givit sitt liv När vi ber så, får vi inte vad vi ber om. Gud tillåter inte att någon går bort från honom för att någon annan skall komma till honom. Det är bara en person som Gud tillät att han fick inta en annan människas plats. Det är JESUS, öppnade ögon, Herre mig giv.

RIK INFÖR GUD – LÅT DÄRFÖR INTE VÄRLDEN BLI VÄRD!
Värden – det är han som bjuder på fest och har den fina uppgiften att se till att alla skall trivas. För detta händer när vi vänder ryggen åt honom. Ty då har vi framför oss andra gudar som lurar oss att dansa runt våra guldkalvar. Vi blir vimsiga av det.

Mose reagerade med tårar. Han såg vad folket omkring honom hade gjort. De hade begått en stor synd. Han skämdes. Han hade en sådan omsorg om sitt folk att han sade att han ville bli struken ur Livets bok och att hans namn skulle utplånas om det kunde hjälpa dem. Men förlåt dem nu deras synd. Om inte, så utplåna mig ur boken som du skriver i.

Låt oss göra en jämförelse med Paulus ord i hans brev till församlingen i Rom (9:1-3): *Jag har stor sorg och ständig vånda i mitt hjärta. Jag skulle önska att jag själv var fördömd och skild från Kristus i stället för mina bröder, mina landsmän efter köttet. (Jag talar sanning i Kristus, jag ljuger inte. Den helige Ande, även mitt samvete bestyrker detta, ty jag är fylld av sorg och mitt hjärta plågas ständigt. Jag skulle önska att jag själv förändras och skildes från Kristus om det kunde hjälpa mina bröder och stamfränder!)*

Vilken omsorg! Vilken kärlek! Vilken nöd!

Det är som sagt bara en person som Gud tillät att han fick inta en annan människas plats. Det är JESUS Straffet var lagt på honom, för att vi skulle få frid, och genom hans sår blir vi helade (Jes 53: 5). Han frälsar oss från mörkrets välde och för oss in i sitt rike (Kol 1:13). Där blir vi rika inför Gud - Himmelrika!

Den **Gammaltestamentliga läsningen** omfattar också Psaltarpsalm 49 verserna 6-12. *”Varför skulle jag frukta i olyckans tid, då bedragares ondska omger mig? De litar till sina ägodelar och skryter med sin rikedom. Men ingen kan köpa sig fri och betala lösen till Gud. Att köpa sig fri är dyrt, man kan aldrig betala priset för att få leva evigt och inte läggas*

i graven. Man ser att de visa dör, med dåren och narren går de bort och lämnar sin egendom åt andra. Graven blir deras hem för evigt, deras boning för alla tider, fast de haft jordagods i sin ägo."

Episteln: hämtar sitt budskap I första Johannesbrevet där kärleken är ett centralt ämne. Den fullkomliga kärleken finns hos Gud och kommer till uttryck när vi älskar varandra. Vad skall vi då avstå från att älska?

"Älska inte världen och det som finns i världen. Om någon älskar världen finns inte Faderns kärlek i honom. Ty det som finns i världen, vad kroppen begär, vad ögonen åtrår, vad högfärden skryter med, det kommer inte från Fadern utan från världen. Och världen förgår med sina lockelser, men den som gör Guds vilja består för evigt." (Första Johannesbrevet 2:15-17)

Den av Gud skapade världen är god. Som Guds barn får vi glädja oss åt densamma. **Med världen menar Johannes tvärtom, den avfallna, gudsfrånvända och upproriska världen.** Den avfallna världen finns över allt i den goda, av Gud skapade världen. Johannes beskriver först den sinnliga begärelsen, *"köttets begärelse"*. **Köttet är detsamma som den gamla människan, den onda, självhärliga och egennyttiga jagviljan.** Allt vad den önskar och har begärelse till hör alltså till den här världen, pengar, framgång, njutning eller berömmelse – allt som vi vill ha för egen del, utan Gud, bara därför att vi önskar oss det, inte för att vi fått det av Gud för att bruka det som hans förvaltare.

Det finns inom oss alla ett ***"habegär"***, en lust att äga, att få kalla någonting för vårt, som i många fall går långt utöver vad vi verkligen behöver och har nytta av. Habegäret följs av sin skugga: **Avunden**. Det hör med till den gamla människans natur att avundas andra det som de äger och att mäta sin egen lycka inte efter vad vi själva faktiskt äger och kan glädja oss åt utan efter det som vi inte har men ser hos andra. Och när det är vi som förfogar över något följer lika naturligt: högfärd över det vi äger. Vi värderar oss själva gärna efter vad vi har – efter vad vi har i lön, eller i kapital, kanske efter allt vackert och värdefullt vi samlat åt oss.

Den begärelsen och det högmodet är "icke från Fadern utan från världen". Nå-

Medarbetare Hela Människan – rika inför Gud.

got av detta finns hos oss alla eftersom vi alla har köttet, den gamla människan med oss var vi går. Vi får fråga oss om den gamla människan styr oss eller om vi tar den gamla människan med till Kristus? *Förbarma dig över oss syndare.*

Johannes vänder sig till hela kyrkans trogna medlemmar. Han säger nu till alla i hela kyrkans församling att de alla äger syndernas förlåtelse för Jesu skull. Därmed är de rätta kristna. De känner Fadern – just det som gnostikerna påstod att bara några utvalda gjorde. Sedan talar Johannes till de äldre bland de kristna och uttalar att *"de känner honom som var från begynnelsen"*. Det kan betyda att han ansåg att de äldre var fast förankrade i tron på Sonen som var av evighet genom vilken och till vilken allt har blivit skapat. Till de unga talar Johannes om deras kamp och seger (Ni unga har segrat). De hade alla fått kämpa och de visste alla vem de hade att kämpa emot. De visste också hur de förmått segra: de hade hållit fast vid Guds ord. Så förmanar Johannes: Älska inte världen!

Men älskar inte Gud världen? Det är ju just Johannes som har bevarat det stora Jesusordet: *"Så älskade Gud världen att han gav den sin enfödde son, för att de som tror på honom inte skall gå under utan ha evigt liv."* (Joh 3:16) Hur går detta ihop? Vi möter två olika slags kärlek. – **Den ena kärleken** är den gudomliga, som vill att den fallna världen skall frälsas. – **Den andra kärleken** är den mänskligt egennyttiga, som vill få sin del av fallets lockande frukter. *"Världen"* betyder här allt det *"gudsfientliga"*, allt det som trotsar Gud och inspireras av Satan. *"Det som är i världen" är alltså det onda som inte kommer från Gud.* Det är inte själva tingen, utan hela det onda sammanhang där de missbrukas. Som exempel på detta uttalar Johannes ordagrant: Köttets begärelse och ögonens begärelse och skrytet med det goda man har. "Köttet" är världen inom den enskilda människan, inte kroppen utan jagiskheten, den egennyttiga vilka som utnyttjar andra och tillfredsställer kroppens behov på ett sätt som Gud inte velat. *"Ögonens begärelse"* är lystnanden som kan lysa fram ur ögonen inför något som man vill ha och kanske kan få men inte behöver och kanske inte har rätt till. Det man skulle leva av blir i stället statusprylar, som man skryter med. Det är att älska världen och vad som är i världen och den kärleken utesluter kärleken till Gud. *"Ni kan inte tjäna både Gud och Mamon."*

Evangelium: Mamon är ett arameiskt ord som betyder rikedom. I bergspredikan gav Jesus sina åhörare vägledning bland annat om hur de ska förhålla sig till sina ägodelar och pengar.

"Jesus sade: Samla inte skatter här på jorden, där mal och mask förstör och tjuvar bryter sig in och stjäl. Ty där din skatt är, där kommer också ditt hjärta att vara. Kroppens lampa är ögat. Om ditt öga är ogrumlat får hela din kropp ljus, men om ditt öga är fördärvat blir det mörkt i hela din kropp. Om nu ljuset inom dig är mörker, hur djupt blir då inte mörkret. Ingen kan tjäna två herrar. Antingen kommer han att hata den ene och älska den andre eller att hålla fast vid den ene och inte bry sig om den andre. Ni kan inte tjäna både Gud och mammon." (Matteus 6:19-24)

Det som vi kallar *"ljus"* alltså något som lyser och strålar, som gör det möjligt att se på långt håll och som låter färgerna skimra och växla, det *existerar bara för ögat*. Runt omkring oss finns bara ett stort mörker, där det förekom-

mer ett slags regelbundna växlingar i ett elektrodynamiskt kraftfält. Det är dessa vågrörelser som ögat kan förvandla till en förnimmelse av ljus och färger. Det är endast ögat som av Gud har fått den sällsamma förmågan att uppleva dessa vågrörelser som ljus, att uppfatta färgerna som färger och att kunna se vad som ligger på flera meters eller mils eller ljusårs avstånd från oss. *Ögat är kroppens lykta*, säger Jesus. Vi menar oftast att det är solen som är ”lyktan”, ljuskällan. Det är solen som sveper in oss i ljus, och det ljuset måste ju finnas där, vare sig vårt öga är friskt eller inte. Men så förhåller det sig alltså inte. *På samma sätt som kroppen har ett öga så har själen ett öga.* Vi lever alla i ett kraftfält som utgår från Gud. I och för sig är det lika osynligt som ljusets vågrörelser. Men vi har fått förmågan att se detta från ovan. Det lyser i mörkret och det har fått tingen att lysa emot oss i sina rätta färger och det gör det möjligt för oss att se saker och sammanhang som annars skulle vara höljda i fullkomligt mörker. Det är denna förmåga som skiljer oss från djuren. ”Ljuset som vi har i oss” äger bara vi människor.

Blir nu själens öga förstört så ligger hela tillvaron höljd i mörker. Vi kan inte längre uppfatta den verkliga meningen med tingen och människorna. Vi famlar och vet inte vart vi är på väg. Vi samlar oss skatter som inte har något varaktigt värde och vi missar den verkliga meningen med tillvaron. Hur djupt blir då inte mörkret, säger Jesus. Men han säger också att den som följer mig, kommer aldrig att vandra i mörkret utan skall äga livets ljus!

Att Gud är vår himmelske Fader är inte en allmän sanning, som gäller alla människor. Det är något som gäller i Guds rike, ett nytt sätt att leva som blir möjligt när Jesus kommer med Riket. Det betyder bland annat en omvärdering av alla värden. Det som förr var viktigast förlorar sin betydelse och Gud blir det enda nödvändiga. Det är denna sida av den nya rättfärdigheten som nu skildras. **Den nya rättfärdigheten innebär först att man inte samlar sig skatter på jorden.** Att trygga sin tillvaro genom att samla på hög för med sig de bekymmer som Jesus här ger exempel på ur sin tids vardag. **Det finns inte någon säker egendom utom den som man kan få i himmelen.** Mattor och fina kläder blir anlupna av mal. Pengar och konstföremål lockar till sig inbrottstjuvar. Jesus

använde ett gängse judiskt språkbruk när han sa ”skatter i himmelen”. Hos Jesus **betyder** det inte fordringar på Gud, utan **egentligen Gud själv, rätten att vara barn hos Gud**. Gud kommer med sina gåvor. Om man samlar upp Guds gåvor så äger man en skatt i himmelen. Den stora frågan är – var man har sin skatt? Där har man också sitt hjärta. Där hör man hemma. Det gäller hjärtats förhållande till Gud. Jesus jämför det med ögat. Ögat tar emot ljuset, uppfattar det och gör att hela kroppen lever och rör sig i ljuset. Själens öga är förmågan att se Gud. **Människan är skapad till Guds avbild, med förmågan att uppfatta Guds närhet, tala med honom, känna sitt ansvar, gripas av hans kärlek.** Fördärvar man det ögat, ja då är allt förstört. Man lever i djupaste mörker och har missat meningen med tillvaron.

Som angetts tidigare är **Mamon** ett judiskt ord som betyder pengar, rikedom och kapital. Jesus använder detta namn som namn på **Guds fiende**, den avgud som brukar få makt över människor när Gud inte får råda över oss. Jesus hänvisar till den dagliga erfarenheten – det går inte att tjäna både Gud och Mamon. En slav kunde ägas av två herrar, men alla visste, att det var en hopplös situation. Slaven skulle ju göra allt vad hans herre befallde. Det visade sig omöjligt att i längden uppfylla två herrars önskningar. Slaven försökte komma undan den ene genom att ty sig till den andre. Givetvis fanns det undantag från detta påstående. Vad Jesus sa var bara att så omöjligt som det brukar vara för slaven att ha två herrar, så omöjligt är det för en människa att tjäna två herrar, så motsatta som Gud och Mamon. Här måste vi välja.

Hjälp oss Herre att vara rädda om våra själars ögon. Vi har ju fått dem för att kunna se dig och ditt ljus, det som du gjuter ner över vår jord. Det är ju det ljuset som gör allting så vackert. Det är du som ger mening åt allting. Du har skapat färgerna för att vi skulle se dem och glädjas åt dem. Du har låtit ditt eviga ljus skimra igenom i solstrålarna och vattendropparna, i blommorna och i kvällsmolnen. Och du har gett oss ögon att se evighetens klarhet i ditt ord. Låt den klarheten lysa fram i morgon, så att vi alla måste märka den. Välsigna alla dem som skall vittna om ditt ljus och oss alla som kommer för att ta emot det. Välsigna dem som inte bryr sig om att komma, så att också de på något vis får se en liten stråle av det och märker, att det finns ett ljus som lyser i mörkret och som aldrig kommer att slockna. Amen.

Källor:

Bengt Pleijel 91 – Himmelskt Söndagsgodis – Rik inför Gud
Bo Giertz – Att tro på Kristus – Sjuttonde söndagen efter trefaldighet

Anders Nordberg

NYTILLTRÄDD

Medlems- och Kårregistrator Jan Henriksson

Jan Henriksson och Allan Forsberg.

I närmast föregående tidskrift – Lekman i Kyrkan nr 2-2021 – lämnade sekreteraren i Åhus församlingskår tillika vice ordföranden i Lunds stiftsförbund, Birgitta Dérand, upplysning om att Allan Forsberg skulle sätta punkt den 30 juni för sitt uppdrag och sitt verksamhetsansvar för Lekmannaförbundets medlemsregister.

Birgitta uttryckte stor tacksamhet över Allans alla insatser till glädje för Lekmannaförbundet, för Lunds stiftsförbund och för Åhus församlingskår. Birgitta berättade att de medlemmar som är bosatta i Åhus och som har haft kontakt med Allan hörde honom aldrig klaga, eller uttrycka problem eller bekymmer med sitt uppdrag utan fastmer imponerades omgivningen av Allans vänlighet och hjälpsamhet, av hans ljusa sinne, stora kunskaper och insikter inom många områden. Birgitta uttryckte slutligen förhoppningar om att få ha Allan i vår närhet under många år framöver.

Allan själv berättade i samma tidskrift om sitt liv med från början söndagsskola i Bogårdens Missionshus i Hälsingland, med framträdande som sångsolist i 12-års åldern *”Jag lyfter ögat mot himmelen och knäpper hop mina händer. Du käre Gud som är barnens vän, till Dig min tanke jag vänder”*. Kanske var det nu som Jesu existens och närvaro uppenbarade sig för Allan? Allans berättelse delades upp i tre delar: Avhandling 1 – Avhandling 2 – Avslutning. I sin berättelse underströk Allan bland annat vikten av att medlemsregistreringen sker med insikt, stort ansvar och att man säkerhetssparar regelbundet på CD disk och under senare tid genom USB-minne. Allan avslutade sin berättelse med att citera två verser ur kykobrödrapsalmen nr 720:1-2.

”Med Gud och hans vänskap, hans Ande och ord samt bröders gemenskap och nådenes bord. De osedda dagar vi möter med tröst, oss följer ju Herden, oss följer ju Herden, oss följer ju Herden, vi känner hans röst. I stormiga tider, bland töcken och grus, en skara dock skrider mot himmelens ljus. Dess hopp och dess härlighet världen ej ser, men före går Herren, men före går Herren, men före går Herren med segerns banér”.

Allan lade till följande visdomsord som någon har skrivit: *’Gud döljer sig för den som förföljer honom, men uppenbarar sig för den som söker honom’.*

Jan Henriksson med Gun-Britt och Allan Forsberg.

Efter och genom sondering bland de goda krafter som finns i Lekmannaförbundet har samtal förts och anmälan om intresse att efterträda Allan och överta hans uppgifter som medlems- och kårregistrator visat sig föreligga. I tacksamhet har valnämnden och AU mottagit intresse från Lekmannaförbundets förste vice förbundsordförande Jan Henriksson att anta de uppgifter som medlems- och kårregistreringen inrymmer. Jan som med hustru Eva är bosatt i Södra Vi i Linköpings stift har en gedigen erfarenhet såväl av gudstjänstliv inte minst som anlitad sångsolist i olika sammanhang som av kyrkopolitiska frågor och beslut i församling, pastorat och stiftsstyrelse. I samråd med förbundets valberedning har förbundsstyrelsens arbetsutskott (AU) beslutat utse Jan att från och med den 30 juni 2021 överta ansvaret för Lekmannaförbundets medlems- och kårregistrering. Låt oss alla i tacksamhet be Herren om välsignelse över Jan. Låt oss be särskilt för och över de uppgifter som tillhör medlems- och kårregistreringen.

I samband med månadsskiftet juni/juli 2021 reste Jan och undertecknad efter inbjudan ned till Åhus och Allan Forsberg med hustru Gun-Britt för att bli informerade om registreringsarbetets innehåll och för att ta om hand de inventarier och den utrustning etc. som tillhör registreringsarbetet. Samtidigt fick vi i samband därmed tillfälle att från Lekmannaförbundet gemensamt tacka Allan för hans, trofasta, goda och högkvalitativa minst sagt fantastiska insatser under mer än 26 år, allt till förförbundets bästa. Väl framme i Åhus blev vi varmt mottagna av Allan och Gun-Britt i deras vackra och ljusa villabostad. I köket doftade det härligt av en sjudande fiskgryta tillagad efter Allans recept. Efter ett kort hyllnings- och tacktal överlämnades från förbundet en orkidé och därtill IBRIS STORA Handbok till Bibeln, allt i tacksamhet och med bön om Guds kraft och välsignelse nu och under kommande dagar! Efter intressanta samtal, god gemenskap och samvaro kring ett väl dukat kaffebord därtill med utsökta bakverk avslutades besöket dels med information och instruktion från Allan knuten till registreringsarbetet, dels med överlåtelse av sparad registreringsinformation, dator, minneskort CD och USB-minne etc. Så avslutades den minnesrika samvaron med en rundtur i Åhus, en förevisning av Hanöbukten och ett besök vid några av Åhus ålastugor! Efter samåkning skildes våra vägar i Växjö med Jans hemfärd till Södra Vi och undertecknads hemfärd till Jönköping. Upplysning om Jans adress, telefonnummer och e-postadress finns nu på sidan 2 i denna tidskrift!

Anders Nordberg och Allan Forsberg.

Herre, förbarma dig! Rensa och rena!
Du är vår Herre och vet vem vi är!
Låt oss få växa till levande grenar,
rika på druvor och frukter och bär

Glädje – det är att få växa tillsammans
leva i dig, och hos dig få förbli:
Vi som är grenarna – du som är stammen!
Du ger oss näring och grönska och liv.

Glädje – det är att du själv oss förenar,
låter oss växa med uppgiften här.
Då kan vi mogna som levande grenar,
rika på druvor och frukter och bär.

(SvPs 721 v 3-5)
Text: J.A. Hellström Musik: J-O Kulander

Anders Nordberg

Skapa delaktighet kring gudstjänsten

Ny utgåva!

KYRKOKALENDERN 2021–2022

Tema: Ett enda bröd, en enda mänsklighet

Kyrkokalendern ger inspiration och stöd till alla som deltar i gudstjänstarbetet. I årets utgåva kan ni fördjupa er ytterligare i varför vi firar gudstjänst som vi gör.

Fokus på gudstjänsten och gudstjänstens olika delar finns även i årets fördjupande texter, i år med temat *Ett enda bröd, en enda mänsklighet*. Tematexterna utgör grunden för bokens studiematerial.

ÅRETS NYHETER:

- ✔ Så använder ni avsnittet *Barnen firar gudstjänst*
- ✔ Varför firar vi gudstjänst som vi gör?
- ✔ Kyrkvärdens röst, om hur man kan göra skillnad i gudstjänsten
- ✔ Nyskrivna bibelintroduktioner för direkt uppläsning i gudstjänsten

ART NR: 52638514
PRIS FRÅN: 135 KR/ST

**5 kr går oavkortat till Act Svenska kyrkan.*

Beställ på verbum.se

VERBUM

RIKSÅRSMÖTE (RIKSKONVENT) 2022

Svenska Kyrkans Lekmannaförbund fyller 104 år 2022 och har för avsikt att under sommaren 2022 fira sin trofasta gemenskap i Kristus på Åh stiftsgård i Göteborgs stift
”Kom till mig, alla ni som är tyngda av bördor; jag skall skänka er vila” (Matt 11:28)

För att finansiera Lekmannaförbundets samling på Åh stiftsgård under sommaren 2022 med kostnader för lokaler, föredragshållare, musiker, transporter m.m. behöver förbundet ekonomiskt stöd/hjälp. Lekmannaförbundet vädjar om en penninggåva, oaktat gåvans storlek liten eller stor - till glädje för förbundets sammankomst och verksamhet. Gåvan tas tacksamt emot genom insättning på Lekmannaförbundets bankgiro **5591-3321**.

Anteckna ***”Sommarmöte 2022”*** i det utrymme som finns för meddelande till mottagaren. Upplysning om kostnader och inkomster knutna till sommarmötet (Riksårsmötet) kommer att lämnas senare. Lekmannaförbundet gläds åt och uppmuntrar alla till engagemang och ansvarstagande för att på frivillig och ideell grund tjäna vår Svenska kyrka och därmed Kristus inom alla kyrkans fyra verksamhetsområden: gudstjänstliv, diakoni, undervisning och mission. Härutöver vill Lekmannaförbundet främja kristen gemenskap och fördjupning av kunskapen om kristen tro och kyrkans liv (tradition) samt uppmuntra till och faktiskt skapa opinion för kristna värderingar i samhället. Gud, låt Lekmannaförbundets Riksårsmöte 2022 och hela förbundets verksamhet genom dessa gåvor bli till välsignelse och glädje för Ditt rike!

Gud med oss.
I frid och tacksamhet över ditt bidrag!

Anders Nordberg

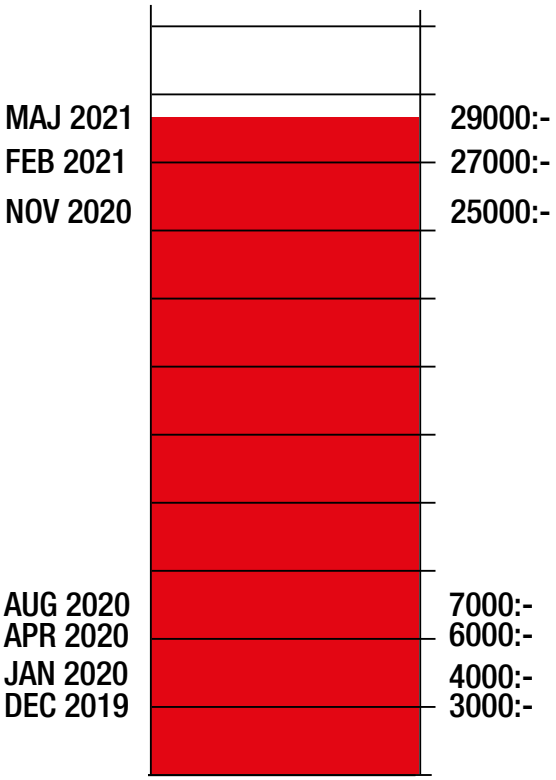

Svenska kyrkans lekmannaförbund deltog vid ett viktigt

Möte mellan inomkyrkliga rörelser

Nätverket Vägen samlade representanter för flera olika inomkyrkliga rörelser till ett möte i Sankta Clara kyrka i Stockholm. Bland representanterna återfanns bland andra Frimodig kyrka, Svenska kyrkans lekmannaförbund, EFS, Oasrörelsen, Kristdemokrater i Svenska kyrkan, Kyrklig samling, och Evangeliska brödraförsamlingen.

Initiativtagaren till Nätverket Vägen, prästen Carl-Erik Sahlberg, fick en vision 2015 att bryta den negativa trenden inom Svenska kyrkan, inte minst gällande fallande siffror för dop, konfirmation, vigslar samt den negativa trenden med allt färre personer som firar gudstjänst. Det finns undantag, men den samlade statistiken visar på en tydlig nedåtgående trend.

Tidningen Dagen skrev följande om denna samling av inomkyrkliga rörelser: ”Carl-Erik Sahlberg sticker ut näsan och påstår att samlingen i Sankta Clara kyrka var historisk:

– Jag vet inte om så många inomkyrkliga organisationer i Svenska kyrkan har samlats på detta sätt vid ett och samma tillfälle tidigare. Vi kan ha skrivit kyrkohistoria, säger han till Dagen.”

Foto: Mattias Nordström

TD, f.d. Direktor Carl-Erik Sahlberg, Tanzania. TD Överhovpredikant Biskop Johan Dalman Strängnäs. Direktor Mats Nyholm, S:ta Clara kyrka, Stockholm.

Dagen började med en personlig intervju med överhovpredikanten och biskopen Johan Dahlman, aktuell bland annat genom dopet av prins Julian nyligen. Biskop Johan berättade om sin väg till tro och betydelsen om att vara tydlig och öppen med sin tro på Jesus.

På frågan om det finns goda exempel inom Svenska kyrkan menar biskop Johan att om det vi gör i kyrkan görs med allvar och hjärta och är väl förberett samt att vi litar på budskapet om den Herre vi följer så kommer folk tillbaka till kyrkan. Då vill man vara där. Biskop Johan betonade hur viktigt det är att prästen noga förbereder sin predikan. Då kommer kompisen som är i kyrkan att säga: ”jag var i kyrkan. Vilken underbar utläggning av texterna! Vilket fantastiskt val av psalmer! Vilket gott kyrkkaffe!” Då kommer man tillbaka och så växer församlingen. Om man istället börjar med att säga till folk: ”Vad tråkigt att det bara är två här”. Då kommer inte heller de två tillbaka.

Den största utmaningen är att undvika att tappa förtroende och tilltro till vårt eget budskap. Om vi börjar stänga ner verksamhet för att det kommer väldigt få då blir ingen annan intresserad eftersom ingen vill investera i en rörelse som är på tillbakagång. Idag kan det finnas en känsla av att det kommer så få så att snart kommer ingen. Man måste lita på att det finns en längtan efter att få höra budskapet om Jesus. Utmaningen är alltså att vi håller på att sluta tro på grundprodukten och försöker utveckla en helt ny produkt för att människor ska komma oss närmare.

På frågan om vad ska vi göra så nämner biskop Johan tre nyckelord:
Be!
Vi måste be till Gud. En kyrka som inte ber till Gud har snart inget att tala om. Men man kan inte alltid be för att det ska ge mig själv så mycket. Man måste bara be, det måste vara en rutin i livet. Kanske upplever man något varannan gång och varannan gång ber man bara. Be! Be! Be! Rejält!

Bry dig!
Sedan måste man bry sig. Det ser olika ut för olika människor, men alla kan betyda någonting för någon. Vi ska leva våra liv framåtlutade och bry oss om våra medmänniskor.

Fira gudstjänst!
Man kommer till gudstjänst för att man har förväntningar. Jag hoppas att det ska bli en bra predikan. Jag hoppas det blir fin psalmsång. Jag hoppas att jag ska bli välkomnad. Ofta blir det så, men inte alltid. Men jag vet att **när brödet bryts och vinet delas då är Jesus där oavsett om vi är två personer eller 200 personer. Kan det bli bättre?** Undrar biskop Johan retoriskt. Med den inställningen, att du och jag är tillsammans med Herren, ja då spelar det inte så stor roll hur många vi är.

Nyckeln in i människors hjärtan är äkthet. Det är där det börjar. Förkunnelsen må vara bräcklig, men om budskapet är **äkta** då kan vi nå ut till Sveriges folk med det kristna budskapet.

Under eftermiddagen samlades några av representanterna till ett panelsamtal. Första frågan: Hur är situationen i Svenska kyrkan just nu?

Svenska kyrkans största problem är enligt ***Yngve Kalin*** (Kyrklig samling) kanske att man underskattar krisen. Vi har ett kollapsat gudstjänstliv och en brutal sekularisering som äger rum i vårt land. Vi har ett andligt arv som håller på att förspillas. Svenska kyrkan har iklätts en kostym som kväver det andliga livet på många håll.

Hans Weichbrodt (OAS) menar att det är ett konstruktionsfel med partipolitiken i Svenska kyrkan. Fallande siffror när det gäller t ex dop är ett annat problem. Hans berättar om en aftonbön som han fick uppleva tillsammans med Bo Giertz. I Upp 2:5 står det ”Annars kommer jag till dig och flyttar bort ditt lampställ,” Gripen av allvaret i dessa ord och problemen i Svenska kyrkan började Bo Giertz med att varje dag själv kasta sig på Herren och be ”Förbarma dig över Svenska kyrkan, flytta inte ljusstaken”.

Klas Lindberg (Evangeliska brödraförsamlingen) anser att vi behöver lämna ”nördkyrkeriet” bakom oss. Våga ta steget och gå ut bland människor, älska dem, lyssna och Gud kommer att ge öppningar.

Carl-Erik Sahlberg (Nätverket Vägen) lyfter fram ett historiskt exempel. I en kristid på 900-talet i östra Frankrike, där de fattiga fanns i otal och stormännen styrde och ställde i kyrkan började några munkar i klostret Cluny att be om **”libertas ecclesiae”**, kyrkans frihet från de främmande makthavarna. Kyrkan skulle vara kyrka och skulle framför allt kunna utse sina egna andliga ledare. Detta var det oansenliga lilla frö som inom några århundraden skulle förvandla katolska kyrkan. Medlen var diakoni och bön. **År 1150 brukar kyrkohistoriker säga att Clunyrörelsen var den mäktigaste andliga kraften inom den katolska kyrkan.**

Mia Ström (EFS) tror att det största problemet för Svenska kyrkan och hela kyrkan är att man inte inser hur stor Kristus är. Om Kristus inte får vara centrum ja då blir det en väldigt stor och djup kris.

Kyrkan är Kristi kropp. Det börjar med att Kristus får vara centrum i ditt och mitt liv. Det finns och har alltid funnits strukturer som hotar att ta Jesu plats. Strukturer som egentligen ska hjälpa oss att bära evangeliet blir väldigt snabbt något som finns för sin egen skull. **Det hoppfulla är att det idag finns fler präster som pratar om Jesus jämfört med för tio år sedan. Det pågår en stilla väckelse i Svenska kyrkan, men den drar åt två olika håll.** Det finns de som bär på en längtan att evangeliet ska förkunnas klart och tydligt och det finns de som vill att det ska talas så lite som möjligt om Jesus.

Torbjörn Aronsson (Kristdemokrater i Svenska kyrkan) berättar att Svenska kyrkan på 20 år har förlorat 1,5 miljoner medlemmar. Det säger något om den kris som Svenska kyrkan befinner sig i. Kunskaperna om kristen tro sjunker snabbt och Sverige är ett missionsland idag. **Undervisning** är en jätteviktig prioritet i kyrkan. **Väckelse** är kyrkans framtid och bönenätverket Vägen är väldigt viktigt. **Bön** är nyckeln till väckelse. Svenska kyrkan befinner sig också i en ny ekumenisk situation där många invandrare kommer från andra kristna traditioner och mötet med dessa kan vara berikande för båda parter.

Anders Nordberg (Svenska kyrkans lekmannaförbund) betonar att regelbunden bön och undervisning är av största vikt för att kyrkan ska kunna vända och tända. Han menar att Nätverket Vägens satsning på gemensam bön bland inomkyrkliga rörelser är något som Lekmannaförbundet stödjer och vill vara en del av. Inom Lekmannaförbundet finns nu en etablerad bönverksamhet på förbundsnivå där man möts i bön via telefonkonferens varje månad. Likaså finns det på några håll även på stiftsnivå en regelbunden bönegemenskap bland stiftets kårer.

I nästa nummer av tidningen ”Lekman i kyrkan” fortsätter denna artikeln med bl a följande frågeställningar:

• Är det något särskilt i det korta perspektivet med tanke på en omstart efter pandemin som vi har att möta i Svenska kyrkans sammanhang?
• Hur hanterar vi den bristande kunskapen om kristen tro när vi ska berätta om evangeliet för Sveriges folk?
• Vilka följder har liberalteologin fört med sig för Svenska kyrkan?

Anders Åström
Ordförande Nätverket Vägen

Guds Kallelse

Kom nära mig

Kom nära mig du mänskobarn, kom nära mig.
Du finner vila i min famn, kom nära mig.

Jag skapat himmel hav och jord och dukar nu för dig mitt bord.
Kom nära du som hungrar jag vill mätta dig.
Kom nära mig du som tveksam är, kom nära mig.
Du som ej vet vart vägen bär, kom nära mig

Ett evigt liv jag dig beskär, till himmelen jag vägen är.
Kom nära mig du tvivlande, kom nära mig.
Kom nära du som sorgsen är, kom nära mig.
Du som på tunga bördor bär, kom nära mig

Jag bar en gång ett kors för dig. Så innerligt jag älskar dig.
Kom nära mig min vän och jag skall bära dig.
Kom nära du som slagen är, kom nära mig.
Du som av synd bedragen är, kom nära mig

Jag känner dig och har dig kär. Se mina händer märken bär.
Kom nära mig min vän och jag skall hela dig.
Vill du till himlen nå en gång, kom nära mig.
Vill du ta del i Lammets sång, kom nära mig.

Vill du stå brud i himmelen, så ikläd dig försoningen.
Då skall du för evigt få vara nära mig.

Lennart Jakobsson
Jönköping

JULINSAMLINGEN 2021

SVENSK INSAMLINGS KONTROLL

FOTO: JESPER WAHLSTRÖM/KON

BRYT EN TRADITION

Vi lever alla under samma himmel och har samma rättigheter. Men beroende på var vi föds eller vilket kön vi har ser verkligheten olika ut. Act Svenska kyrkan arbetar tillsammans med andra kyrkor, organisationer och tusentals frivilliga runtom i världen för att stoppa tvångsäktenskap, könsstympning och våld mot flickor.

#BRYTENTRADITION

SK21113

= 100 FLICKOR

EN AV TRE FLICKOR UTSÄTTS FÖR VÅLD UNDER SITT LIV.

FLER ÄN 30.000 FLICKOR GIFTS BORT VARJE DAG.

FLER ÄN 10.000 FLICKOR KÖNSSTYMPAS VARJE DAG.

Tillsammans kan vi göra skillnad. Din gåva gör det möjligt!

SWISHA DIN GÅVA TILL 900 1223

PG 90 01 22-3 BG 900-1223

svenskakyrkan.se/act

act Svenska kyrkan

Kyrkans födelse del VII

Kyrkans födelse enligt evangelisten Lukas genom Apostlagärningarna, med Petrus och Paulus samt kyrkans identitet och tillväxt därefter – Petrus, Paulus, Gnosticism, Marcion, Irenaeus, Tertullianus, Clemens, Origenes, Konstantin, Athanasius, Julianus och Ambrosius

Några av de nicenska ledarna fick högre tankar om Constantius, när de konfronterades med ***Julianus Apostata*** som blev kejsare år 361. ***Athanasius*** levde mellan åren 296-373 Julianus var nästan samtida med Athanasius och levde mellan åren 331/332-363. Julianus var brorson till ***Konstantin*** och han undgick med nöd och näppe den allmänna massaker som följde på kejsar Konstantins död år 337. **Julianus** avslöjade några år efter det att han hade blivit kejsare att han hade varit **hedning** vilket hade många orsaker. **En tung orsak till hans avfall var att hans familj hade massakrerats med en lång ensam barndom som följd.** Barndomen fylldes av **fruktan** – såväl inbillad som verklig – för fiender vid Constantius kristna hov. En annan orsak var den att han under sin utbildning kom att känna sig närmast befryntad med ***Platon*** och med andra av Greklands stora författare, som han hade studerat inför sympatiserande lärare. Slutligen och inte minst var han imponerad och influerad av skickligheten hos den nyplatoniske trollkarlen och mediet ***Maximus***.

Julianus försökte omvända imperiet till en religion som han kallade **”hellenism” Det var något mer än ett återupplivande av gammal okoordinerad hedendom. Julianus försökte att kombinera många gamla element i en organiserad ”hednisk” kyrka. I denna kyrka stod Platons väsende högst, vars främsta**

Didius Julianus Apostata.

Kejsar Julianus.

synliga representant var den livgivande solen, identifierad med Helios och Mithras i tidens mytologier. Hela den grekiska världen med sin kultur, mytologi och sina riter kunde behållas utan att man behövde offra soldyrkans upphöjda monoteism. Julianus ville med sin helenism införliva en del av de mer framgångsrika dragen från kristendomen. Han försökte upprätta en hierarki lik den inom kyrkan med metropoliter för de olika provinserna. Metropoliterna styrde över de lokala prästerskapen men var ansvariga inför kejsaren som **Pontifax Maximus** (överstepräst och ledare för den hedniska statskulturen). **Julianus var ivrig i sina intentioner att hellenisterna i helighet och kärlek skulle överträffa galiléerna som han kallade de kristna och att hellenismens präster skulle leva ett liv som var värdigt deras höga kallelse.** Ett brev till ***Arsacius*** (Galatiens överstepräst), är skrivet i denna anda: *"Varför lägger vi inte märke till, att det är deras* ***vänlighet mot främlingar****, deras* ***omsorg om sina dödas gravar*** *och deras* ***förmenta helgade liv*** *som har betytt mest för att öka ateismen (d.v.s. kristendomen)* ***Jag tror att vi verkligen borde på allvar utöva varenda en av dessa dygder. Och det är inte nog att du ensam gör det, utan det måste alla Galatiens präster utan undantag göra...*** *Därtill skall du förehålla dem, att ingen präst må besöka en teater eller en krog eller utöva något simpelt yrke eller någon sysselsättning som är tarvlig och inte kan respekteras."*

Arsacius tillsades att upprätta härbärgen efter kristet mönster: *"Grunda härbärgen i alla städer, så att främlingar kan dra nytta av vår frikostighet. Jag menar alltså inte bara för vårt eget folk utan också för andra som saknar pengar. För det är upprörande, att ingen jude någonsin har behövt tigga och att de ofromma galiléerna* ***(de kristna)*** *underhåller både sina egna fattiga och dessutom våra, medan alla människor ser, att vårt eget folk inte får någon hjälp från oss..."*

Även om religionsfrihet var lagfäst för alla och även om de kristna inte utsattes för öppen förföljelse **återställde Julianus hedendomen över hela sitt kejsardöme. Han berövade det kristna prästerskapet de privilegier det åtnjutit och hedningar blev särskilt gynnade vid tillsättandet av offentliga befattningar.** Den kejserliga rättvisan var inte heller opartisk vid biläggandet av de våldsamma tvister som uppstod i somliga städer på grund av de religiösa förändringarna.

Julianus väckte de starkaste protesterna när han förbjöd de kristna att undervisa i litteratur i skolorna. Han visste att barn från kristna hem i överklassen även fortsättningsvis skulle sända sin barn till vanliga skolor, skolor som förberedde dem för det offentliga livet, även om deras lärare var hedningar. Därmed var de utsatta för hednisk propaganda. **Två professorer kom på en märklig lösning av problemet. De försökte göra Bibeln lämplig att använda vid** den anbefallda **undervisningen av klassisk litteratur genom att skriva om (omskriva) Gamla testamentet** till **epik och sorgespel** och **Nya testamentet** till **platoniska dialoger.**

Julianus dog år 363 innan hans försök kunde genomföras. *"Var vid gott mod. Det här är bara ett moln som snabbt skall segla förbi"*, **sade Athanasius till sin gråtande församling, när meddelandet nådde församlingen att Julianus hade befallt Athanasius att gå i landsflykt.** Athanasius hade rätt, för musten hade gått ur hedendomen – åtminstone den hedendom Julianus företrädde. Att den hedendomen Julianus företrädde skulle misslyckas stod klart redan före Julianus död.

Jovianus (331-364) som valdes till kejsare efter Julianus var **kristen**. Juvianus proklamerade **tolerans** liksom ***Valentianus I*** (328-378) gjorde som snart efterträdde honom. Han blev beundrad av historieskrivaren ***Ammianus*** därför att Valentianus höll en medelkurs mellan olika religiösa sekter. **Valentianus sträckte ut sin tolerans till arianerna** och de flesta andra heretiker fast han själv var anhängare av den nicenska läran. ***Valens*** (328-378), Valentianus yngre bror och vilken utsetts till att regera över östra rikshalvan, var mindre tolerant. Han angrep inte hedendomen men kände sig tvungen att gå emot det nicenska partiet och han drev en del biskopar i landsflykt. Valens blev emellertid dödad i ett slag vid Adrianopel år 378, och de följande kejsarna både i öst och i väst var **niceniker**. En tvist om valet av biskop i Rom under Valentianus regering upprörde den hedniske Ammianus. Efterföljarna ***Damasus*** och ***Ursinus*** inlät sig i en blodig batalj som efter en dags kamp efterlämnade 130 döda i **Sicininus-basilikan** "som" anmärkte Ammianus är en *"kristen kyrka"*. Historieberättare drog den slutsatsen att det romerska biskopsdömet, tydligen hade blivit något att slåss för och beskrev det romerska prästerskapets lyx: *"Berikade genom kvinnors offer, rider de omkring i fina vagnar, praktfullt klädda, och håller så luxuösa fester, att deras underhållning överträffar även de kungliga banketterna"*.

Det var dock inte alla som levde i lyx. Många levde ett sparsamt och t.o.m. torftigt liv som biskoparna ***Ambrosius*** och ***Augustinus*** gjorde. Samma enkla livsföring rekommenderade de också åt sina församlingar.

Gratianus (359-383) efterträdde år 375 sin far Valentianus och blev också härskare i öst vid Valens död 378. Då han klokt nog insåg, att han inte förmådde

Gratianus.

Gratianus.

styra hela det romerska riket ensam, utsåg han en erfaren soldat, ***Theodosius***, **att regera över östra delen.** Gratianus var en begåvad, gudfruktig och kultiverad ung man, som hade fått en klassisk och kristen utbildning av poeten Ausonius. Han var också en skicklig idrottsman, som kunde ha *"utmärkt sig på alla områden, om han bara hade ägnat sin uppmärksamhet åt regerandets konst, men för detta hade han varken fallenhet eller utbildning"*.

Gratianus oförmåga att vinna sina arméers lojalitet ledde till hans död under den spanske officeren ***Magnus Maximus*** revolt 383 (OBS! Gratianus endast 24 år gammal).

Slutet på hedniska religioner

Hedendomen mötte sitt slutliga öde under Gratianus och Theodosius I:s regeringar. **Både Gratianus och Theodosius stödde kraftigt ortodox tro.** Den kejserliga politik som gick ut på att göra både kätteriet och hedniska religioner fredlösa under dessa år måste delvis tillskrivas den framstående ***Ambrosius***, vald till Milanos biskop år 374. När ***Auxentius***, (en ariansk biskop i Milano), dog år 373, fruktade Ambrosius som nyutnämnd landshövding över Norditalien att en ny ariansk kontrovers skulle bryta ut. När folket i Milano strömmad in i katedralen för att välja sin biskop sade Ambrosius några ord till folkskaran för att lugna den. Plötsligt hördes en röst – ett barns röst påstods det – ropa: ***"Ambrosius till biskop!"*** De församlade tog upp ropet, och Ambrosius fann sig till sin förvåning och mot sin vilja vald till biskop. **Han var inte ens döpt och hade ingen kyrklig utbildning.** Han försökte fly och gömma sig men övertalades till slut, att **det var Guds vilja att han skulle bli biskop**.

Ambrosius var 34 år gammal då han blev biskop och han uppehöll sitt episkopat i 23 år. Hans inflytande blev stort, särskilt som Milano snarare än Rom var säte för Västerns kejsare. De västliga kejsarna Gratianus, och ***Vallentianus II*** (383-392) kom under Anbrosius direkta inflytande liksom ***Theodosius***, när denne under några av de mest kritiska åren av sin regering vistades i väst.

Till en början tolererade Gratianus andra religioner jämsides med rättrogen kristendom. **Under Ambrosius inflytande ändrade han snart uppfattning och började motarbeta heretiker och hedningar.** Än en gång flyttade han ut segeraltaret från senatshuset i Rom – (Julianus hade ställt det tillbaka på dess tidigare plats). Han konfiskerade inkomsterna som vestalerna och romerska hednapräster hade uppburit och vägrade bära titeln Pontifaex Maximus (överstepräst, ledaren för den hedniska statskulturen), som tidigare kristna kejsare hade antagit.

Theodosius förbjöd i edikt år 381 och 385 **alla spådomsoffer**, vilket tycks ha gjort slut på alla offer. Det uppstod många krav på att få förstöra enskilda tempel eller förvandla dessa till kristna kyrkor, och flera av dem blev också förstörda. Efter oroligheter mellan hedningar och kristna i Alexandria, befallde Theodosius, att alla hednatempel där skulle förstöras. Det berättas att det första slaget mot den stora bronsstatyn över gudinnan ***Serapis*** i det berömda Serapeum bara framkallade en svärm av råttor. Och **när gudomlig hämnd uteblev, sedan templen förstörts, övergick många hedningar till kristendomen. År 391 förbjöd** slutligen Theodosius **alla hednaoffer** och stängde alla tempel. **Året därpå 392 förbjöds också privat hednisk tillbedjan.** Hedendomen fick i väst ytterligare en chans under troinkräktaren ***Eugenius*** korta regering. Hans främsta anhängare var hedningar, som återställde hednisk kultutövning i Rom men **Theodosius slutliga seger år 394 gjorde slut på hednisk kultutövning.** Lagarna mot hedendom upprätthölls dock inte strängt **Mycket av kejsardömets landsbygd förblev hedniskt i århundraden. Hednisk trosåskådning förbjöds inte, och hedningar lyckades en tid nå höga befattningar inom imperiet. På ett tidigt stadium tog Theodosius itu med kättare. I ett edikt från år 380 förordnade han att alla hans undersåtar skulle förpliktas att hylla den tro som aposteln Petrus hade fört med sig till Rom** och som nu ***påven Damasus*** och ***biskop Petrus*** i Alexandria omfattade. **Året därpå 381 sammankallade Theodosius en synod i Konstantinopel, som definierade den "nicenska tron" genom att anta en trosbekännelse** (se Lekman i Kyrkan nr 2-2021 – Kyrkans födelse nr V).

Vid den här tiden hade arianismen (de som förnekade Kristi guddom) förlorat sin vitalitet dock inte bland de gotiska stammarna, som ännu för det mesta fanns utanför romarrikets gränser, och Theodosius mötte föga motstånd.

AMBROSIUS – biskop av Milano

Ambrosius föddes i Trier, troligen 333, och Ambrosius gick ur tiden 397. Han var med världens mått mätt av förnäm romersk familj och fick kristen uppfostran och klassisk utbildning. I tidig ålder blev han ståthållare över Norditalien och bod-

Biskop Ambrosius (333-397).

de i Milano där han blev så populär, att han år 374 blev vald till biskop efter den arianska biskopens död, fast han då inte ens var döpt. **Han blev som framgått biskop mot sin egen vilja men visade sig vara synnerligen lämplig för uppgiften.** Han var myndig men samtidigt ödmjuk och uppoffrande. Han blev berömd som predikant och var en utmärkt administratör och politiker. **Ambrosius intog en stark hållning mot arianismen och bidrog till dess nedgång i Västrom.** Han drog sig inte för att trotsa ett försök av Justina, moder till kejsar Valentianus II, att för arianernas räkning lägga beslag på en av Milanos kyrkor. Justina tvingades ge med sig sedan biskopen organiserat en sittdemonstration där.

Senare blev Ambrosius rådgivare till tre kejsare, framförallt ***Theodosius***, då denne höll hov i Milano. Ambrosius använde sin ställning för att hindra kejsaren från att bestraffa upproriska munkar som bränt ned en synagoga men tvingade också kejsaren till offentlig avbön, sedan denne godkänt en massaker mot civila i Tessalonika. **Ambrosius var den förste kyrkoledare som med framgång använde sitt ämbete i kampen mot härskares förtryck.**

Ambosius uppmuntrade tidigt grundandet av kloster i väst. Han utövade starkt inflytande på ***Augustinus*** och döpte honom i Milano år 387. **Ambrosius var den kristna psalmsångens skapare i den västerländska kyrkan** och införde bl.a. **växelsång** mellan kör och församling. Åtminstone fyra latinska psalmer tillskrivs Ambrosius och han inspirerade andra till psalmdiktning. Ambrosius skrifter berörde ofta praktiska sidor av kristenlivet.

Dödsstraff för kätteri

Det var under Gratianus regeringstid som det säregna och sorgliga fallet med

Magnus Maximus.

att den förste kristne kejsaren ***Magnus Maximus*** utdömde dödsstraff mot en kättare, ***Priscillianus***, ägde rum. **Kätteri eller heresi** är en använd beteckning för **villolära**, det vill säga **en åskådning som strider mot en etablerad trosuppfattning eller ett förhärskande samfunds tro**. Den som avviker på ett sådant sätt kallas *kättare* eller *heretiker*. Dessa händelser förebådar det som blev vanligt under den senare medeltiden: att kättare som kyrkan dömt utlämnades till staten, för att denna skulle verkställa avrättningar. ***Priscillianus* var en spansk ledare för en strängt asketisk rörelse**, som av det spanska prästerskapet anklagades för kätterska åsikter och för omoraliskt beteende. Priscillianus undslapp ett direkt fördömande fån kyrkan men senare hänvisades hans fall till Maximus som var avogt inställd till Priscillianus och hans anhängare. **Priscillianus och hans sex medhjälpare dömdes till döden i Trier**, trots att den helgonlike biskopen ***Martin av Tours*** personligen lade sig ut för dem. **Biskop Martin invände också kraftigt mot att man dragit fallet inför en världslig domstol.** Fastän Priscillianus och hans efterföljare till slut fälldes för ett ”världsligt brott”, trolldom, var deras verkliga försyndelse otvivelaktigt Priscillianus ovanliga åsikter och religiösa förehavanden. **Han kanske var mer exentrisk än heretisk, fast han var invecklad i magi och ockult verksamhet.**

Till kyrkans heder väckte avrättningarna starka reaktioner. Martin av Tours uppträdde åter i Trier för att gå skarpt till rätta med kejsar Maximus. **Ambrosius och *påven Siricus* vägrade att ha gemenskap med dem som anklagat Priscillianus.** År 388 blev slutligen de

Magnus Maximus (kejsare 383-388).

Priscillianus torteras.

Biskop Martin av Tours (316-397), Frankrikes nationalhelgon.

antipriscillianska biskoparna avsatta och deras parti upplöst. Fast några få fanatiska kyrkoledare var villiga att avrätta folk för kätteri och att använda staten som kyrkans skarprättare, ryggade de flesta tillbaka för dylika skoningslösa åtgärder.

Vad har kejsaren med kyrkan att göra? Två sammanstötningar mellan Ambrosius och kejsar Theodosius visar på en dramatisk maktökning hos kyrkan alltsedan Konstantins tid.

Den **första** ägde rum efter ett upplopp i staden Callinicum vid floden Eufrat. De kristna hade blivit ledda av sin biskop att plundra och bränna ned en judisk synagoga, Theodosius befallde, att den stulna egendomen skulle återställas och att synagogan skulle byggas upp igen på biskopens egen bekostnad. Men **Ambrosius sände ett brev till Theodosius**, där han gjorde gällande att det skulle innebära avfall från läran att tvinga en kristen biskop att återuppbygga en gudstjänstlokal, för judarna, fiender till Kristus. *”Upprätthållandet av medborgerliga lagar går i andra hand, när det är fråga om religiösa intressen”*, **skrev Ambrosius.** När Theodosius nonchalerade biskopens brev kände sig denne föranlåten att dra upp ämnet i en predikan, då kejsaren var närvarande. **Theodosius måste ge vika – delvis därför att hans ställning i väst var svag – och återkalla sin befallning.**

Det **andra** mötet sommaren 390 visar Ambrosius i en bättre dager. Folket i Tessalonika hade mördat militärbefälhavaren i staden, därför att han hade vägrat frige en populär körsven. **Theodosius hämnades hans död genom en massaker på invånarna trots Ambrosius protester.** Kejsaren ångrade sig, men för sent. Sju tusen eller fler invånare, både skyldiga och oskyldiga nedgjordes i stadens teater. Ambrosius sände ett hemligt brev, i vilket han förklarade kejsaren i bann, tills han gjort offentlig avbön. **Åter måste Theodosius ge vika och i kyrkan offentligt be om förlåtelse för sin synd.**

Ambrosius svar på frågan *”Vad har kejsaren med kyrkan att göra?”* var att kejsaren tillhörde kyrkan men att han inte stod över den. Därmed var det inte slut på kejserlig inblandning i kyrkans affärer. Kejsaren i Konstantinopel höll sitt grepp över den östra kyrkan och lade sig ibland även i den västra kyrkans affärer – särskilt på 500-talet sedan Justinianus återtagit Italien.

Mot slutet av 400-talet hade biskopen i Rom, *Gelasius I*, utvecklat den åsikten, att kejsaren var direkt underställd kyrkans överhuvud, biskopen i Rom (eller påven), och borde regera över sitt kejsardöme till Guds folks bästa. Denna högtflygande tanke kunde i varje fall inte tillämpas mot slutet av kejsardömet på grund av dess politiska svaghet, men den **återupplivades under medeltiden**. Ambrosius visade hur den kunde fungera i praktiken.

Anders Nordberg

Johan Olof Wallin

1779 – 1839

Skapare av 1819 års psalmbok, psalmförfattare, skald, diktare, domprost, pastor primarius, akademiledamot, teologie doktor och ärkebiskop

Del III

Om Johan Olof Wallin har sagts att det var mannen med den välvande blicken, den djupa orgelstämman och mannen som ur armodets djup bekläddes med Svenska kyrkans högsta värdighet nästan endast för att bära denna värdighet såsom dödsdräkt, ack så betydelsefull i vårt fosterlands kyrkliga hävder.

Johan Olof Wallin har skapat det förnämsta andliga skaldeverk, som den protestantiska kristenheten äger och likväl har mot hans åsikter och hans verksamhet skarpa omdömen uppstått och varit gällande. I närmast föregående tidskrifter, Lekman i Kyrkan nr 1 och 2-2021, har vi följt Johan Olof Wallin genom några nedslag under hans barndoms- och studieår fram till och med hans **prästvigning den 18 juni 1806**, genom **Johan Olofs väg till Parnassen** med tjänsteutövning vid **Krigsakademin på Karlberg**, med uttalat **motstånd mot Napoleon Bornaparte och mot alliansen mellan Danmark och Frankrike**, med **sorg över förlusten av Finland till Ryssland**, med **tjänstgöring som kyrkoherde i Solna** och som **ledamot i Svenska Akademin**, med **äktenskap** och med ansvar för **undervisning och skolning av prins Oscar**, son till kung Karl XIV Johan samt med uppdrag och vigning till **kyrkoherde i Adolf Fredrik** samt därtill vigning till **domprost i Västerås** och till **Pastor primarius**.

Fem berömda samtida – Wallin, Franzén, Berzelius, Geijer och Tegner.

Psalmbokens år

När Johan Olof vid 1809 års riksdag överlämnade sina psalmer till prästeståndet, hade frågan om en ny psalmbok sedan länge i högsta grad varit aktuell. Den dåvarande psalmboken från 1695 hade under 1700-talet blivit grundligt föråldrad. I många kyrkliga kretsar, inte minst i neologiska kretsar (upplysningstidens religionskritiker med betoning av förnuftets betydelse) var man allvarligt bekymrad över det tidsåldrade och motbjudande psalminnehåll som 1695 års psalmbok förmedlade. Under åberopande av ett behov av psalmer och

en psalmsammanställning som svarade upp mot tidens stil och tidens människor behövdes det något nytt, således såväl av både teologiska och estetiska skäl. Ett steg på vägen var den av neologien präglade s.k. **Troilska provpsalmboken 1793**. Samma år utkom en provöversättning av Gamla Testamentet, som gjorts av den kände orientalisten, ***professor J A Tingstadius***, senare biskop i Strängnäs. Han eftersträvade att så långt som möjligt återge det fantasifyllda österländska språket. Tingstadius och före honom skalden ***Bengt Lidner***, vars vackra hymner *"Yttersta domen"* och *"Messias i Getsemane"*, inspirerats av Psaltaren, kom att utöva stort inflytande på Johan Olof. Dikten *"Guds lov"* är en parafras av den 104:de psaltarpsalmen. Dikten som aldrig var avsedd att ingå i en tänkt psalmbok visar hur en växande inlevelse i Bibelns språk och uttrycksmöjligheter för Johan Olof skedde parallellt med hans psalmarbete. *"Guds lov"* är en storslagen skapelse, och det har med rätta sagts, att *"svenska språket sällan klingat skönare än i dessa strofer."* I ett ständigt förändrat sceneri och tempo förs läsaren eller lyssnaren genom skapelsen, där allt sjunger den store Skaparens lov:

Sjung min själ!
Den eviges lov.

Oändlige!
Allsmäktige!
All världens Gud!
I evigt majestät och ljus
Med stjärnor du beströr din skrud,
Och himlars himlar är ditt hus,
Och världar välva på ditt bud;
Oändlige!
Allsmäktige!
All världars Gud!

O du som var! O du som är och varar!
O Evige! Hur högt, hur skönt, hur tusenfalt
Din vishet nåd och kraft, i allt,
All jorden, häpnadsfull förklarar!
Och havet svarar –
Det grundlösa djupa,
Det gränslösa vida:
Där böljor på böljor stupa,
Där vindar mot vindar strida:
Där härar av liv utan tal, utan namn,
Krälande, vimlande om varandra,
Fylla omätliga avgrunders famn:
Där de tunga valar vandra
ur den stumma nattens gömmen,
Och människan, ej mätt av jordens bröd,
jagar kring dödens herradömen
efter livets överflöd."

Många arbetade vid denna tid med omarbetningar av äldre psalmer. En av dem var den finlandssvenske prästen och författaren ***Michael Choraeus*** (1774-1806). Det är mycket möjligt att det var Choraeus som först intresserade Johan Olof för omarbetningar av psalmer. I juli 1806 överlämnade Johan Olof ett exemplar av sina *"Översättningar från latinska skalder"* till sin blivande chef greve ***Cronstedt***. I den boken förklarade Johan Olof att hans sångmö numera var beredd att återlämna lyran och fly från *"Tiberns strand"* för **att på Sion eller Libanon, ledd utav den Betlehemska stjärna, leta Davids helga harpa opp**. Han sade att han i fortsättningen vill sjunga *"i en högre kor"*. Uttrycket var välbekant för en läsare av den gamla bibelöversättningen (Karl XII:s Bibel). Vad som i överskrifterna till många av Psaltarens psalmer i 1917 års översättning återges med *"Vallfartssång"*, hette tidigare *"En visa i den högre choren"*. Trots alla de uppgifter, som Johan Olof varken kunde eller ville dra sig ifrån, grep han sig omedelbart an med psalmarbetet. Choraeus änka ställde Choraeus efterlämnade psalmförsök till Johan Olofs förfogande. Redan följande vår 1807 kunde Johan Olof överlämna ett litet psalmhäfte till författaren, poeten och dramatiken ***Leopold*** (Carl-Gustaf 1756-1829) *"Omarbetning av svenska psalmer, försökt av Michael Choraeus och J O Wallin"*. Johan Olof avvaktade Leopolds yttrande med viss bävan. I december kom ett andra häfte med samma titel. När Johan Olof överlämnade omarbetningen till Leopold var den försedd med en häpnadsväckande dedikation, som han ansåg skulle roa Leopold. Han presenterade sig som en herdegosse med sprucken flöjt När han var djärv nog att be den Gud som styr på Pindens branter" om hjälp, lovade guden sitt bistånd men endast på följande villkor:

"efter du är satt att fåren föra,
lär dem då att bräka mer i takt".

I motsats till Choraeus använde Johan Olof i förvånande hög grad ett bibliskt och traditionellt språk i sitt arbete med översättningar av äldre psalmer. Han eftersträvade ett rent språk och en ledig tankegång. Han önskade förbättra den gamla psalmbokens skrala meter och dåliga rim. Det var utan tvekan Johan Olofs förankring i den gamla fromheten och Bibelns värld som hindrade honom från att gå lika radikalt till väga som var fallet med många i upplysningstidens beprisade psalmböcker utanför landets gränser. När det gällde **trons språk**, var Johan Olof alltid rädd för att skrämma människor med ideligt tal om synd och skuld, vilket ibland förekom i ortodoxiens psalmer. Johan Olof utstrålade ömhet för svaga och ängsliga människor. Ibland kunde denna inställning emellertid få negativa effekter för en psalms djupaste innehåll t.ex. det gamla uttrycket *"vad jag i dag har syndat"* ersattes med texten *"Om jag av köttet frestad, ett ögonblick var fästad i dag i flärdens garn"* Kritiken gjorde bl.a. gällande att ändringen verkar endast vara anpassad för den 'bättre' delen av församlingen i Karlberg.

Under 1809 års riksdag hade prästeståndet ägnat en anmärkningsvärt stor del av sin tid åt de kyrkliga böckerna – Bibel, handbok, katekes och psalmbok, vilka samtliga var i behov av överarbetning. Gustav IV Adolfs avsättning tycktes bereda vägen för ett reformarbete i neologisk anda, och ärkebiskop Lindblom grep sig genast verket an. Med utgångspunkt från den Troilska provpsalmboken och andra senare förslag av olika författare, bland dem Johan Olof, åstadkom pastoralutskottet till en början t.o.m. ett eget förslag, som faktiskt fick Kungl Maj:ts (Regeringens) godkännande, fastän det aldrig hann bli tryckt. Om det kommit ut hade det blivit den mest neologiska av kyrkans nya böcker. **Johan Olof själv bidrog till att det nya förslaget aldrig blev verklighet.**

I stället tillsatte Kungl Maj:t i **oktober 1811 en särskild psalmbokskommitté**, vars närmaste uppgift blev att granska 1809 års förslag.En av kommitténs medlemmar blev Johan Olof. Det uppgavs att ärkebiskop Lindblom, som tidigt fäst sig vid den unge skalden Johan Olof, vid ett tillfälle, då någon frågat honom, vem som skulle föra psalmboken i hamn, pekat på Johan Olof med orden *"Ille faciet" (Han skall göra det)*. Johan Olof visade sig i framtiden genomgående kunna prestera ett mycket gott samarbete med ärkebiskop Lindblom, vilket inte alltid var lätt. Bakgrund till kommitténs tillkomst var bland annat att Johan Olof som var överhopad med olika uppgifter, ville ha tid på sig för att kunna åstadkomma något! **Fosforisterna** (anhängare till den förromantiska litteraturen med Atterbom som en ledande företrädare) hade också inlett en kampanj mot en alltför ytlig och upplysningsmässig syn på saken och det är tydligt att Johan Olof tog intryck av den-

na uppfattning. Utvecklingen av psalmboksarbetet började gå i annan riktning än vad Lindblom och andra från början tänkt sig. I augusti 1811 hade Johan Olof gett ut ett eget psalmhäfte, i vars förord han underströk, att många av hans tidigare psalmer endast var **"omogna försök"** vilka han inte längre ville stå för. Det kunde dröja flera år innan arbetet blev färdigt. Liknande synpunkter utvecklade han i ett brev till professor Tingstadius, där han förklarade, blygsamt och självmedvetet – *"En ynglings första försök på en nästan obanad väg, kan ej strax vara mogna, men de kan bli det, om man inte brådskar med skörden."* Det är tydligt att Johan Olof gick metodiskt till väga. Han lyckades övertala ärkebiskop Lindblom att förlägga kommitténs sammanträden till Stockholm. Därmed förhindrades den skicklige men besvärlige ***Samuel Ödman***, som var ständigt sängliggande, att personligen delta i arbetet. Utöver ärkebiskop Lindblom och Johan Olof Wallin utgjordes kommittén från början av J G Oxienstierna, G J Adlerbeth, Leopold, F M Franzén, samtliga tillhörande svenska akademien, biskop Carl von Rosenstein, prosten M Stenhammar, samt såsom korresponderande ledamöter Ödman och professor E M Fant.

Johan Olof slog till en början fast att *"de ca 60 psalmer, vilka församlingen kan utantill, är verkligen så goda och anderika att högst en obetydlig åtgärd knuten till desamma behövs"*. Liknande tongångar, betraktade som konservativa, framförde Johan Olof i ett *"Betänkande rörande nya psalmboken"*, som i maj 1812 lästes upp i kommittén som sammanträdde under riksdagen i Örebro. Flera av ledamöterna var riksdagsmän, och i egenskap av prins Oscars lärare hade Johan Olof följt kronprinsen till riksdagen. Motsvarande synpunkter lämnades i ett sändebrev *"till regionens och vitterhetens vänner"*, vari Johan Olof vädjade om bidrag till den nya psalmboken.

Uppropet väckte **samtycke** av många litterära förmågor i landet. Bland dessa befann sig F M Franzén, Erik Gustav Geijer och Samuel Hedborn. **Johan Olof gav tillsammans med F M Franzén ut två häften med provpsalmer 1812-1813.** Här märker man att den bibliska grundtonen undan för undan växte sig starkare. En av Johan Olofs främsta läromästare när det gällde psalmdiktning och psalmer över lag blev den unge prästmannen ***Samuel Hedborn***, som gärna använde ålderdomliga ord och uttryck med förankring i Bibeln och som dessutom hade samma kristocentriska inställning som ofta drevs av fosforisterna.

Johan Olof framstod snart som den helt dominerande kraften i kommittén. I början av 1814 arbetade han ihärdigt på det psalmboksförslag, som kommittén då avsåg att ge ut. Hans främsta medarbetare var ***Adlerbeth*** och ***Leopold***. Under arbetets slutfas "putsades" psalmerna av Johan Olof som sedan sände över dem till Adlerbeth, varefter alla tre samlades för att gemensamt lägga sista handen vid verket. När manuskriptet vid mitten av sommaren 1814 var färdigt yrkade Johan Olof att detsamma omedelbart skulle tryckas. I själva verket var Johan Olof vid denna tidpunkt "så tröttkörd" av det ständiga arbetet, *"att jag ej utan ett slags ovilja sätter pennan att skriva en predikan och gruvar mig för ett brev. Det är liksom ett slags vattuskräck för bläckhornet"*. Johan Olof fick sin vilja fram, och förslaget trycktes omedelbart. Johan Olofs ledande ställning i kommittén framgår av att det blev han som utarbetade förordet till *"Förslag till förbättrade kyrkosånger"*, vilka kom ut under hösten 1814. **Av förslagets 413 psalmer hade han personligen bidtagit med 74 original och 88 bearbetningar.**

Provpsalmboken fick ett jämförelsevis gott mottagande, inte minst inom prästeståndet vid 1815 års riksdag. Det var egentligen endast Samuel Ödman, *'den ensidige häcklaren'* som Johan Olof kallade honom som gick till angrepp från Uppsala.

i allmänhet. 213

Guds lof.

263. O Gud! wi lofwe dig. O Gud! wi tacke dig. Du är; och genom dig är allt, All werlden rörs, som du befallt: Ifrån din thron går ljuset ut, Och stormen wåntar ditt beslut. Hwem gör, att allt, i detta nu, Ej blir till intet? endast du, Helig är Herren Gud! Helig är Herren Gud! Helig är Gud, den store Herren Zebaoth!

2. Så ljusens englar dig, wår Gud! Lofsjunga högt i himlens sal, Bland Christi trogna Sändebud, Bland heliga Martyrers tal. Och, från den låga jordens dal, Ditt folk uppstämmer samma ljud Och redan här, bland strid och qwal, Lofsjunger dig, all werldens Gud! O Herre, du wår Skapare! O Herre, du wår Frälsare! O Herre, du wår Tröstare! Dig pris och tack och åra ske!

3. Dig prise wi, att, ewigt mild, Du till den fallna menskan såg, Som genom synden från dig skild, I mörker, nöd och wannakt låg. O du! hwars kärlek war så stor, Att du din enda Son utgaf, På det att hwar och en, som tror Och från det enda wänder af, Ej skall förgås, men wid din hand Ledsagas till ditt fröjdeland! Dig prise wi, med enig röst, För ljus och helgelse och tröst.

4. Låt oss, o Gud! din Anda få, Som, helig, mäktig, wis och god, Oss lärer Christi ord förstå, Försoning finna i hans blod Och i hans helga fotspår gå, Med frid och fröjd och christligt mod. Hjelp oss, i kärlek, tro och hopp, Fullborda wål wårt wandringslopp.

5. Dig bedje, dig anrope wi: Du ewigt Gode! statt oss bi. Sträck öfwer oss din starka hand, Behåll oss i din nåds förbund. Bewara wåra fäders land, Wälsigna hela jordens rund. Till dig, till dig står all wår tröst; O Herre! hör wår bönerröst! Amen.

Dav.

Kallade honom som gick till angrepp från Uppsala.

I förordet till psalmboksförslaget hade Johan Olof uppmanat allmänheten att komma in med eventuella anmärkningar. Dessa uteblev inte och bidrog till att Johan Olof kände sig osäker och så småningom krävde en ny omarbetning. I september 1815 deklarerade han för ärkebiskopen: *"Jag kan och bör ej dölja mitt stadgade beslut att för kommittén framlägga ett nytt förslag till en rätt systematisk och fullständig psalmbok. Detta lovar jag v D, hava färdigt nästkommande maj månad. Förut är det mig omöjligt, ty förhör och akademiska göromål till jul och nattvardsbarn till påsk jämte alla övriga facienda neka mig att därvid odelat lägga handen"*.

Samma månad skrev han till också till dåvarande kyrkoherden Johan Åström i Tuna och Stavby av ärkestiftet, som från och med nu skulle bli hans "yttersta hjälpreda". En månad senare förklarade han att han lämnat kommittén åt sitt öde och höll sig därefter endast till Åström och F M Franzén. Kommittén hade inte velat lyssna på Johan Olofs uppfattning att det tidigare förslaget var "odugligt". Att kommittén utan Johan Olofs medverkan skulle vara i stånd att prestera ett godtagbart resultat betraktade Johan Olof säkert med full rätt som uteslutet. Johan Olofs önskemål om att ensam få hand om saken gick snart i uppfyllelse.

Att Johan Olof själv fått förtroende att leda och ta ansvar för psalmboksarbetet fram går av att ärkebiskopen hos Kungl Maj:t begärde att Johan Olof skulle får en tids tjänstledighet för att ägna sig åt uppgiften. I januari 1816 beviljades framställningen att arbetet borde *"överlämnas åt en enda person"*, som skulle *"överse, jämka och sammanfatta"* verket innan det överlämnades åt kommittén för slutgiltig granskning. Johan Olof fick fyra månaders tjänstledighet från sina ordinarie göromål. Det var denna tid som Johan Olofs namne Nathanael Wallin åsyftade då han långt senare skrev att *"hans bästa tid var under de fyra månader, han utarbetade psalmboken"*.

Därvid tog en ny om möjligt ännu mer hektisk arbetsperiod sin början. Redan samma månad sände Johan Olof ett nummer av Stockholms Posten till Åström, ett nummer som innehöll en anonymt införd *"Andaktssång"*. Det var den första upp-

lagan av hans senare överarbetade grandiosa inledningspsalm *”Upp, psaltare och harpa, upp kraftens ord, du Andens svärd, tveeggade och skarpa, ur dvalan väck en syndig värld...”* Johan Olof har berättat att han använde ett par tre verser av denna psalm efter en nyårspredikan vilket medförde att några begärde att denna psalm skulle få bli en ingångspsalm. Senare under våren införde Stockholms Posten en av Johan Olof skriven och uppmärksammad psalm: *”Huru länge skall mitt hjärta”*. I båda dessa psalmer möter man Johan Olofs typiska hinsideslängtan, *”själens hemsjuka efter det himmelska fäderneslandet”*. **Efter inledningspsalmens ingress med dess hyllning av Ordet som Andens svärd och budskapet om den till namnet aldrig nämnde Frälsarens gåvor riktas blicken mot det stora målet, jordevandringens eller pilgrimsvandringens slut:**

Ej evigt är du vorden
i dessa Kedars hyddor fäst
En liten tid på jorden
du går en främling och en gäst.
Var trogen o, var trägen
i lov och bönesång,
så bliver himlavägen
ej slipprig eller lång.
De frommas samljud tvingar
till tystnad kvalens röst.
När Davids harpa klingar,
det stormar ej i Sauls bröst.

Psalmen kan med fördel användas som grund för ett bibelstudium och densamma vittnar om Johan Olofs beläsenhet och associationsförnåga. På ett gripande sätt skymtar Johan Olofs egen individuella situation då han själv hade förnummit kvalens röst ofta med egna stormar liknande dem i Sauls bröst.

En särskilt betecknad filosofisk psalm tidigare nr 45 numera (1986 ff) nr 349 tar upp den fridlöses ständiga fråga, *”Hur länge skall mitt hjärta sucka, söka efter friden?”* tycktes till en början inte få något svar. Varken tanke eller vilja kan genomtränga mörkret. Bara den tysta aningen förhindrar förtvivlan. Då plötsligt *”öppnas åter fadershuset”*. Filosofen skådarsynen över alla syner, inkarnationen, den levande Gudens handlande i ”dödlighetens” värld:

Ner i dödligheten stiga
nåd och sanning och försoning
och det fromma hjärtat viga
till Guds Heliga Andes boning.
Sig med människonaturen
Herrens härlighet förenar,
och Guds Son av kvinna buren,
blir det offer, som oss renar.

Numera (1986) Sv Ps 349 vers 2

Ner till oss som ängslas stiger
han med kärlek och försoning,
och hans Ande hjärtat viger
till sitt tempel och sin boning.
Sig med människonaturen,
Herrens härlighet förenar,
och Guds Son, av kvinna buren,
blir det offer som oss renar.

Psalmen har rent liturgiskt spelat en betydelsefull roll genom att den på många platser kom att bli en nästan stående predikopsalm. Johan Olof blev trots träget och hårt arbete där han satsat alla sina krafter till det yttersta inte färdig med psalmboken under våren 1816. Johan Olof var utarbetad och uttryckte följande *”Det värsta är att mina ögon börjat mycket lida genom arbete vid ljus sent om nätterna, ty att här få rå om sig om dagen är alldeles fåfängt. Även har mitt bröst inte mått väl av det lutande stillasittandet”*. Hans förhoppning stod till de långa vackra dagarna, då arbetet borde gå *”bättre och muntrare”*. Han fick anståndsansökan beviljad i februari 1816 och kunde glädja sig åt att få vila en smula *”och hämta frisk luft”*. Sommaren 1816 präglades av ett oavbrutet arbete. I oktober 1816 kunde han äntligen underteckna förordet, och **i november 1816 utkom** *”Förslag till Svensk Psalmbok, utgivet av J.O. Wallin”*.

Varken psalmbokskommittén eller ärkebiskopen gavs möjlighet att granska förslaget utan ställdes inför ett *fait accompli*. Meningarna i kommittén var minst sagt delade. Ödman var förbittrad och sökte få ärkebiskopen att offentligt visa sitt misstroende. Ärkebiskop Lindblom var klok nog att inte visa att han hade några tankar i den riktningen. Innerst inne var troligen Lindblom glad över

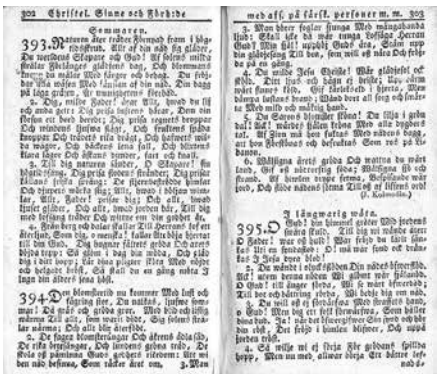
302 Christel. Sånne och Förbröde
Sommaren.
393. Naturens dyre trädens Skrud
Du nerkast Skapare och Gud!
Du lät dem uppstå, Gud! du dem
Du ger dem mitt
Du hälsar dem
Du hälsar dem
Du hälsar dem

Johan Olofs och Esaias Tegnérs uttalanden måste ses mot bakgrund av de senaste årens litterära debatt i landet. Johan Olofs ironiska angrepp mot den nymornade romantiken, den s.k. nya skolan var känd. Han hade dock allteftersom bättre och bättre förstått den allvarliga och ärliga meningen i de nya tongångarna. **Johan Olof blev aldrig medlem i det år 1811 stiftade Götiska förbundet, men hade genom sin nedärvda fosterländska inställning och inte minst under trycket av de politiska händelserna under och efter 1809 från början full förståelse för** *”den nordiska fornandan”* som han också talar om i förordet och **för vilken Erik Gustav Geijer och Esaias Tegnér gjorde sig till tolkar**.

Ett av tidens hoppfulla tecken såg Johan Olof i bibelsällskapen. **Svenska bibelsällskapet bildades 1815**. **Vid sällskapets första sammanträde höll Johan Olof sitt berömda tal där han gav en bitter karikatyr av upplysningens anhängare och underströk den kristna trons avgörande betydelse för ett nationellt och politiskt uppvaknande.**

Efter franska revolutionen och Napoleons besegrande och med beaktande av den därefter proklamerade **heliga alliansen** hade hos många skapats en ny, optimistisk uppfattning om kristendomens möjligheter och framtida roll. Inte minst ***Franzén*** besjöng missionen *”Ut gå i all världen Hans sändebud”*. Det historiska händelseförloppet satte också förblivande spår i Johan Olofs tänkande och psalmer.

Johan Olofs psalm *”Upp att Kristi seger fira, Frälsta, sälla mänsklighet”*, är ett personligt dokument och bär alla tecken på att vara skriven under intryck av den heliga alliansens framträdande. Inte någon kunde undgå att se, hur Gud ingrep i i historien. *”Lik en klippa”* står Kristi kyrka.

”Ej skall mörkrets hela skara,
ej den fräcka otrons makt
henne övermäktig vara
Gud om henne själv har vakt.
Fåfängt furstar sig omgjorda,
fåfängt reses folken opp
under tidevarvens lopp
emot Herren och hans Smorda:
sina fiender han skall
lägga till sin fotapall
Se, de föllo, och de falla
för det svärd som är hans ord.
Segerns rop mot himlen skalla,
från en frälst, lycksalig jord.”

Johan Olof underströk med skärpa att **psalmerna var avsedda att läsas lika mycket som att sjungas**. Tanken på ett psalmbokssällskap som skulle kunna medverka till att göra psalmboken ekonomiskt överkomlig för gemene man förverkligades aldrig. Den nya psalmboken mottogs emellertid med allmän hänförelse och blev genast en efterfrågad nyhet i boklådorna. Några få svenska akademister (medlemmar i Svenska Akademien) grymtade över företalet vilket fick Johan Olof att inte utan självkänsla kommentera det hela enligt följande: *”Jag har dock haft ett önskat tillfälle att sjunga ur den högre choren – och de tiga väl, men mumla. Detta föraktar jag, eller rättare beklagar.”*

Allmänheten intresserade sig självklart i första hand för de nyskrivna psalmerna. Bland dem fick man nu för första gången stifta bekantskap med några av Johan Olofs skönaste och mest uppskattade andliga diktverk, t.ex. den redan nämnda *”Hur länge skall mitt hjärta”*. Andra psalmer som man nu för första gången fick läsa eller sjunga var *”Till härlighetens land igen”, ”Så skön går morgonstjärnan fram”* och *”Vaka, själ, och bed”*. Det är möjligt att himmelsfärdspsalmen skrivits under intryck av den besvikelse, som den med så stora förhoppningar omgivna heliga alliansens misslyckande medförde. I denna och många andra av Johan Olofs psalmer möts man av samma vemodiga hinsideslängtan. Den har älskats inte minst i de kretsar, där folkvisetonen ännu varit levande. Som koral har den tidigt på Kristi himmelsfärdsdags morgon ljudit från många kyrktorn. Det berättas, att dalfolket under sina vandringar till sommarbetet i Mellansverige brukade sjunga om landet *”långt från mitt hem”*.

Där uppe är det ingen natt
Och ingen gråt och smärta.
Däruppe är min högsta skatt:
Där vare ock mitt hjärta.
I himlen hos min Frälsare,
där vare min umgängelse.

Ordet umgängelse ersattes i 1917 års bibelöversättning med det nyktra ”medborgarskap” (Vi åter hava vårt medborgarskap i himmelen, Fil 3:20)

Man frestas då och då tro att Johan Olofs **hinsideslängtan** är det helt dominerande inslaget i hans psalmdiktning. Dock får inte förglömmas de andra komponenterna, bland vilka **den jordiska kallelsen** intar en betydelsefull plats. I sin höga uppskattning av kallelsen och det dagliga arbetet är Johan Olof – Martin Luthers lärjunge – även om **hans starka betoning av gärningarnas och det yttre levernets betydelse snart stämplades som avsteg från den reformatoriska läran om Guds oförskylda nåd**. När han i psalmen ser fram mot den stora dagen, då den himlafarne åter skall komma till de sina, glömmer han inte den nuvarande tiden:

Och, som du for, du komma skall,
O Jesu! hit tillbaka.
Jag akta vill uppå mitt kall...

Psalmen *”Så skön går morgonstjärnan fram”* som i den Wallinska psalmboken har överskriften *”En trogen själs försmak av en evig salighet”* vittnar om den dödslängtan, som med åren blev ett allt mer dominerande motiv i hans diktning, Det är emellertid inte någon sentimental eller morbid ton i psalmen om ”morgonstjärnans” gång, ”klar och lyckosam”. Kanske har Johan Olof utfört en av sina största själavårdande insatser i den svenska kristenheten genom att för de generationer, som läste hans psalmbok, beröva döden något av den skrämmande dräkt, i vilken den ofta framträdde i den gamla kyrkan, även i gudstjänst och psalm. Begynnelseorden till de tre sista stroferna antyder detta:

Och lindrigt lösas jordens band:
Jag vet, att vid din trogna hand
jag i den glädje hamnar...

Ej mer med blicken skum och svag,
jag leta skall Guds anletsdrag
i världens dunkla spegel...

Min sällhetsdag, jag väntar dig,
jag redo är, jag kläder mig
i vita högtidsdräkten...

Att Johan Olofs register var brett får man en föreställning om när man vänder sig till den tredje psalmen av de nämnda *”Vaka, själ, och bed”* och *”till strids*

Bön om jordens fruktbarhet.

399. Gif oß, o Gud! ett dagligt bröd, Förskona oß för hungersnöd; Förlåna oß hwad nyttigt är, O du wår Gud och Fader kär!
2. Låt upp, o Gud! din milda hand: Gjut ner, till detta folk och land, God frukt, god helsa och god tid; Gjut ner wälsignelse och frid.
3. Du föder djurens marga hop, Du hörer ock korpungars rop: Ty hör och märk, o Fader kär! Hwad barnens mun af dig begär.
4. Förlåt wår synd, och gif oß nåd Att bättre följa dina råd, Och låt oß din barmhertighet Förspörja i all ewighet.

(Heerman. Svedberg.)

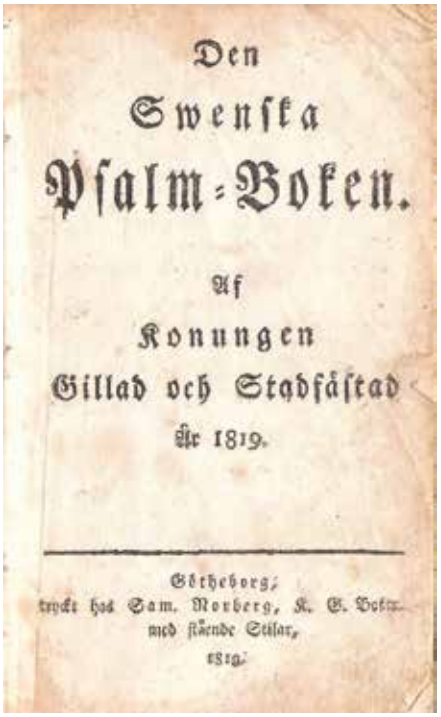

Den
Swenska
Psalm-Boken.
Af
Konungen
Gillad och Stadfästad
År 1819.

Göthebörg,
tryckt hos Sam. Norberg, K. B. Bokt.
med flärnde Stilar,
1819.

dig red." Detta är på en gång både en **väckelsepsalm** och en **pilgrimssång** med de från Paulus hämtade attribut som tillkommer en Kristi stridsman (Efesierbrevet 6:16) och som omnämns även i andra psalmer. Själv har Johan Olof tydligen betraktat psalmen som lämpad för ungdom. Tiden tycktes nu äntligen mogen för den definitiva slutetappen i psalmboksarbetet. **Under Johan Olofs tjänstledighet före överflyttningen till Västerås vidtog den sista häktiska arbetsperioden.** Trots att han ännu inte kunde slita sig ifrån andra uppgifter, **flödade hans inspiration**. Det är märkligt att se att det var under detta slutskede, som några av hans vackraste psalmer definitivt införlivades i vår psalmskatt. I många av psalmerna framträder den tidigt påvisbara **"blandning av akademisk stil och biblisk folkton"**, vilket gjorde att **människor med mycket olika bakgrund i psalmerna kände igen sig själva och sina andliga problem**.

I ett interfolierat exemplar av 1816 års förslag, som finns bevarat, har Johan Olof fört in ett antal såväl nyskrivna som överarbetade psalmer. Av lämnade bidrag till den första gruppen, vilka senare fick plats i 1819 års psalmbok, kan nämnas julpsalmen framför andra, *"Var hälsad, sköna morgonstund"*, och psalmerna *"Vänligt över jorden glänser"* samt *"Var är den vän, som över allt jag söker"*. Var hälsad, sköna morgonstund blev snabbt hela folkets egendom. Mer än någon annan har den satt sin prägel på den tidiga *"morgonstund"* för vilken den var skriven och där den snart betraktades som obligatorisk. Psalmen är det främsta exemplet på Johan Olofs enastående förmåga att tolka en samlad menighets gemensamma känslor i ett stort ögonblick. Finlandsfödde ***Eugene Napoleon*** (E N) ***Tigerstedt*** anför Johan Olofs psalmer i samband med en biskopsvigning, *"Väktare på Sions murar"* och vid en kröning *"Hell konung! Säll och lyckosam"* tillfogar: **I konsten att högstämt och medryckande tolka de rätta känslorna och skapa den erforderliga stämningen har inte någon psalmist överträffat Johan Olof.**

"Nådens sol", om vilken det talas i slutstrofen, uppgår också i *"Vänligt över jorden glänser. Strålen av ett himmelskt hopp"*. Även här står Betlehem i centrum.
Kristus kom, och dagen tändes,
full av sanning och av nåd.

"Var är den Vän som över allt jag söker" står i en **särklass** genom att Johan Olof här, klarare och konstnärligare än i någon annan psalm, besjungit Guds närvaro i naturen.

Jag ser hans spår,
Varhelst en kraft sig röjer,
En blomma doftar och ett ax sig böjer,
uti den suck jag drar, den luft jag andas,
hans kärlek blandas.

Jag hör hans röst,
där sommarvinden susar,
där lunden sjunger och där floden brusar;
jag hör den ljuvast i mitt hjärta tala
av och mig hugsvala.

Denna psalm genomströmmas av en brinnande längtan efter den osynlige och namnlöse vän även om den varken nämner Gud eller Frälsare. **Återigen framstår döden inte som fiende utan som vägvisare till källan, *"den evigt klara"***, vid vars strand vännen väntar. I psalmens näst sista rad bär *"vännen"* plötsligt den gode herdens drag och vandraren får genom naturens och tänkandets värld *"ila till herdens famn likt det rädda lammet"*. Herdemotivet är vanligt i Johan Olofs psalmer med det kan sättas i fråga om han någonstans använt det så suggestivt som här.

I slutet av 1818 var Johan Olof äntligen färdig med sitt verk. I likhet med 1816 års förslag innehöll psalmboken **500 psalmer**. Av dessa var omkring 140 wallinska originalarbeten och 200 av Johan Olof gjorda översättningar och bearbetningar. På Johan Olofs inrådan anhöll kommittén, att psalmboken ej skulle påbjudas till obligatorisk användning från någon viss dag utan införas *"efter församlingarnas eget val"*. Att lägga märke till var Johan Olofs pietetskänsla som han så ofta under arbetets gånga hade visat, när det gällde de äldre psalmernas språkliga dräkt.

Den **29 januari 1819** godkände Kungl Maj:t det framlagda förslaget, och 1819 års psalmbok, *"Den svenska psalmboken av Konungen gillad och stadsfästad år 1819"*, var äntligen en verklighet. **I mars 1819 fick Johan Olof jordfästa den gamle ärkebiskopen Lindblom, som från början följt arbetet med aldrig svikande intresse.** På Lindbloms önskan sjöngs Johan Olofs ännu ej tryckta psalm *"O hoppets dag, som klarnar opp"*. Den nya psalmboken bar med full rätt Johan Olof Wallins namn. In i det sista hade Johan Olof det väsentliga ansvaret för psalmbokens färdigställande. Det var sålunda Johan Olof som personligen övervakade normalupplagans slutliga tryckning.

Under de följande åren togs den nya psalmboken snabbt i bruk i den övervägande delen i landet. I de två församlingar till vilka Johan Olof hade varit knuten under psalmboksarbetet, **Adolf Fredrik** och **Västerås**, användes den nya psalmboken första gången vid **högmässan Adventssöndagen 1820**. Genom Johan Olofs bemödande kunde i Västerås 500 exemplar av boken gratis delas ut till medellösa. I liknande ärende gick hans

tankar till Stockholm och Adolf Fredrik och i ett brev till kyrkoherde Hagberg i S:ta Clara skrev Johan Olof: *”Gud låte bara de fattiga vara därmed försedda, så att ingen villervalla eller något missnöje förspörjes, ty sådant skulle visst av tjänstaktiga andar framföras å hög ort för att giva styrka åt redan gjorda försök att där sätta boken i misskredit.”*

Där det inte gällde den rena avunden och mer eller mindre genomskinliga intriger, kom motståndet mest från gammalkyrkliga eller pietistiska kretsar, där man slog ner på neologiska och upplysningsinspirerande uttryck och menade sig finna avsteg från den rena lutherska läran. ***Henrik Schartau*** i Lund gjorde en fingranskning av psalmerna, vilka han försåg med nummer efter graden av deras rättrogenhet. Så länge Schartau levde (1757-1825) användes 1695 års psalmbok i hans församlingar utanför Lund.

En dråplig anekdot om den originelle läkaren ***Christofer Carlander*** *”döddoktorn”* vilken regelbundet firade gudstjänst i Klara kyrka i Stockholm och vilken kyrka inte använde någon Johan Olof Wallinpsalm som prediksstolspsalm utan den av flertalet godtagna psalmen:

Och då jag levat, som jag bort,
för mig du öppnar himlens port

Där sjöng Carlander i stället:

Och fast jag levat som en lort,
du för mig öppnar himlens port.

Johan Olofs gamle rival, ***Samuel Ödman***, övertalade bönderna i sitt prebendepastorat, Gamla Uppsala, att så länge som möjligt skjuta upp användandet av den nya boken. Allvarligare var att den frambrytande **rosenianska väckelsen** var kritiskt inställd

och hellre använde andra sångböcker än den antagna psalmboken. För att förhindra en befarad allvarligare splittring gav ***Johan Henric Thomander*** och ***Peter Wieselgren*** ut en **överarbetad upplaga av den Wallinska psalmboken**. Denna upplaga fick inte någon större betydelse i Sverige men **blev antagen till allmänt bruk i den svensk-amerikanska Augustanasynoden**.

Sammanfattningsvis får ändå sägas att den allmänna hänförelsen helt överröstade de kritiska rösterna när psalmboken äntligen kom ut. Vad man stundtals förebrått Johan Olof, kom i själva verket att tala till hans förmån.

Just genom att Johan Olof öst ur så många och olika källor och samtidigt varit pietetsfull mot det gamla och öppen för tidens röster blev psalmboken den gåva åt Sveriges folk, som den var avsedd att bli. Bokens litterära kvalitet och den personliga stämpel som Johan Olof hade satt på psalmboken gjorde den till ett fascinerande dokument om en lidande och stridande människa, som till det yttersta utnyttjade den arbetsdag, som blev honom given.

Johan Olof hade på sin tid förgäves bett ***Esaias Tegnér*** att bidra till psalmbokens innehåll. Utan att bidra till psalmbokens innehåll gjorde Tegnér dock en karakteristisk betygssättning – *”Formens hedna skönhet växte samman med djupet av de kristnas tro.”*

I sin dikt *”Nattvardsbarnen”* bringade Tegnér också Johan Olof en **hyllning** som kom denne att skriva till författaren, att *”av allt vad som vederfarits mig av heder och hugnad, har ingenting så överraskat... och... fröjdat mig”*. Åsyftade rader utformade av Tegnér var: *”Liksom Elias i skyn, då han kastade manteln från sig, alltså kastade sinnet sin jordiska dräkt, och med en röst föll församlingen in, och sjöng ett evärdeligt kväde av den höge Wallin, av Davidsharpan i Norden, stämd till Luthers koral, och sången på väldiga vingar tog var levande själ och lyfte den stilla mot himlen, och vart anlete sken, som den heliges anlet på Tabor”*.

Sveriges nobelpristagare ***Erik Axel Karlfeldt***, som både genom sin härkomst och koraltonen i sin egen diktning stod Johan Olof nära, är inte den ende som slagit fast, att ingen svensk skald varit *”mera känd, sjungen och läst”* än han.

Den svenska psalmboken har under årens lopp genomgått många förändringar med en rik psalmflora av Johan Olofs texter alltifrån 1819 års psalmbok (Wallinska psalmboken) fram till vår nuvarande psalmbok utformad 1986. Viktiga årtal där analys och fönyelse har ägt rum är 1695, 1819, 1895, 1921 (Nya Psalmer), 1937 och 1986. I vår nuvarande psalmbok från 1986 har Johan Olof helt eller delvis svarat för textutformningen i 76 psalmer De 76 psalmerna med Johan Olofs textutformning är numrerade från nr nio till nr 635 enligt följande; 9, 18, 34, 51, 55, 63, 77, 104, 106, 108, 112, 119, 120, 125, 126, 131, 132, 136, 147, 159, 167, 175, 176, 177, 188, 197, 199, 209, 237, 239, 243, 247, 274, 305, 317, 319, 325, 326, 330, 336, 349, 365, 366, 371, 390, 405, 419, 453, 458, 460, 465, 466, 469, 474, 494, 512, 516,518, 526, 529, 539, 552, 555, 557, 561, 564, 566, 569, 576, 577, 579, 588, 595, 603, 616 och 635.

I kommande nummer av Lekman i Kyrkan nr 4-2021 betraktar vi Johan Olof Wallin som **diktare och predikant**!

I frid!
Anders Nordberg

Den bibliska väven!

När jag läser min Bibel, ser och fascineras jag av, hur den stora boken är som en enda stor och mönstrad vävnad.

En väv med mönster som passar in i varandra, såsom vore det ett pussel, med hur många bitar som helst, Bibeln innehåller ju faktiskt 66 böcker – 39 + 27 = (exklusive apokryferna som finns med i Bibel 2000) . Hur många författare? Vet ej. Därom tvistar de lärda. Men ett är jag övertygad om, det är en enda som har hållit i samtliga författares pennor! Därför denna fantastiska mönstervävnad. När vi läser de detaljerade evangelietexterna, så läser vi på ställe efter ställe: Så som den och den profeten förutsagt. Eller: För att skriften skulle uppfyllas. Och dessa profetiska förutsägelser har ofta skett flera hundra år tidigare! Vi har dessutom hänvisningar, ja kanske efter de flesta av alla bibelverser, till andra sammanhang av liknande art. Hänvisningarna kan finnas från första sidan till den sista, i vår stora och mäktiga bok Bibeln.

Vilket är då motivet till mitt resonemang?
Jo, jag vill lyfta fram de fakta och den precision som Bibeln är fullspäckad av, inte minst när vi läser om händelserna kring Jesu födelse, dramatiken runt Jesu död och uppståndelse, ja om hela golgatadramat både före och efter. Här möter oss exaktheten i alla detaljer som sker. Dessa profetior skrevs ner hundratals år innan allt som profetiorna förutsade verkligen hände. På samma sätt uppfylls även vår nuvarande tids förutsägelser. När nu allt hitintills efter alla århundraden, ja årtusenden, går i bokstavlig uppfyllelse så vore det väl konstigt om inte framtidens förutsägelser skulle följa samma väg, nämligen den, att allt blir så som det en gång blev skrivet!

En gång i Jerusalem när Jesus och hans lärjungar var i templet, så påpekde en av lärjungarna: *”Mästare, se vilka stenar och vilka byggnader!”* Jesus svarade honom: *”Du ser dessa stora byggnader. Här ska inte lämnas sten på sten, utan allt ska brytas ner.”* (Markus 13:1) År 70, ca 37 år senare, så hände det som brukar kallas för Jerusalems förstöring. Jag har tagit del av två versioner men de är ändå i det stora hela likartade.

En romersk härförare som hette ***Titus*** fick uppgiften att slå ner ett uppror i Jerusalem som var riktat mot Romarriket. Sedan många år tillbaka var Juda rike ockuperat av Romarriket. Härföraren Titus beskrivs vara en man som var vänligt inställd till judarna. Han ska särskilt ha betonat för sina soldater att de skulle skona tempelbyggnaden!

Vid den tiden fanns i Jerusalem en judisk historiker, som hette ***Josefus*** och som beskrev händelseförloppet i staden. Han berättade utförligt att templet sattes i brand, hur de utsmyckade, delvis med guld förgyllda väggarna, smälte och hur soldaterna spettade ner sten för sten för att komma åt det guld som runnit in mellan de hopfogade stenarna.

Den andra versionen är en predikan av den norske teologen och evangelisten ***Emanuel Minos***. (Finns på YouTube) Han talade inte om någon brand och inte heller om att guld skulle ha funnits i templet. Däremot gick ett rykte bland soldaterna om att guld skulle finnas inmurat mellan stenarna, vilket fick soldaterna att heroiskt bryta ner sten för sten. Hur som, profetian gick i bokstavlig uppfyllelse!

Vad är skrivet om vår nuvarande tid? För det första vill jag påpeka att Bibeln är skriven till och av judar, (med osäkerhet beträffande Lukas härkomst) först och främst för det judiska folket. Jag tror att det är många likt mig själv som lätt glömmer bort detta. Genom det nya förbundet i Jesus som ju också var jude så har vi som är av hednisk börd blivit inympade i det judiska trädet. Men som Paulus så klart poängterar så har vi inte någon rätt att förhäva oss. (Rom: 11) När det gäller vår tid i dag, så kan man se hur landet Israel och det judiska folket, ständigt står i centrum för världens uppmärksamhet. Inte för att de gör allt rätt varken i Guds eller i våra mänskliga ögon, *”utan för mitt heliga namns skull säger Herren”*. (Hes:36.22)

I Lukas 21 talar Jesus om Fikonträdet som enligt teologerna är symbolen för det Judiska folket. Lärjungarna har nu frågat Jesus om tecknet de ska se efter. Då visar han på fikonträdet. När det börjar knoppas så ska vi, dels vara på vår vakt, dels räta på oss för att sommaren är nära.

Fikonträdet ska börja knoppas i likhet med flertalet andra träd! Efter att upproret i Jerusalem krossades och deras heliga tempel utplånats så har judarna varit utspridda över hela jorden. Enligt uppgift i ca. 80 länder ända tills i våra

Posttidning från
Svenska Kyrkans Lekmannaförbund
ISSN 0283-4219
Returadress:
Jan Henriksson,
Norra Storgatan 9, 598 71 Södra Vi

B

dagar. I dag har närmare 2/3 av judarna kommit tillbaka till sitt gamla hemland. Under ca. 1800 år hände det inte mycket, även om det fortfarande fanns en stark samhörighet inom det judiska folket. I judiska hem och i synagogor runt vår jord sa man till varandra: *”Nästa år i Jerusalem”*. Det fanns och finns fortfarande en *”hemkänsla”* hos folket. Ett utropstecken för tiden när det händer att Judarna ska återsamlas är att Jesus nämner: ”Detta folk ska inte förgå, innan allt detta sker”. Enligt uppgift så har ordet folk översatts från grekiska grundtextens GENIA vilket betyder generation. Stämmer det, då förstår vi att det som händer i dag kommer oss mycket, ja mycket, nära!

År 1860 föddes i Budapest, Ungern, en judisk pojke vars namn var ***Teodor Hertzl***. Han utbildade sig till journalist och bosatte sig i Wien, Österrike. År 1895 skrev han boken Judestat under två mycket intensiva månader. Boken fick stor uppmärksamhet men räknades av de flesta, både Judar och andra, som en stor utopisk fantasi.

Första moderna sionistkonferensen hölls i Basel, Schweiz. Den var lite av en enda mans verk. En judisk flagga och en nationalsång antogs. Nu gällde Palestina. Teodor Hertzl skriver i sin dagbok *”I Basel skapade jag den judiska staten. Om fem år kanske, och helt säkert om femtio, om ni vill det, är det inte bara en dröm”*. Vad hände? År 1947 var frågan uppe på FNs dagordning och år 1948 blev staten Israel verklighet!

I sammanhanget med Fikonträdet säger Jesus: *”Och alla andra träd”*. Sedan år 1948 under de senaste 70 åren har över 100 nationer fått sin egen nationella status. Vem kunde förutspå för drygt 30-35 år sedan att Sovjetunionens alla delstater skulle bli egna självständiga nationella stater? En del av dem i dag, tillhör gemenskapen Nato!

Jesus säger i vår svenska bibelöversättning: *”Folk skall resa sig mot folk och rike mot rike”*. På senaste tiden har det framkommit att det i den grekiska grundtexten står ordet etnos, vilket i så fall betyder etniska grupper.

Jesus säger: *”På jorden skall folken gripas av ångest och stå rådlösa vid havets och bränningarnas dån”*. Bibelstället var för mig ett mysterium för bara drygt 15 år sedan. I dag är det en verklighet för en stor del av jordens befolkning. Hur många tsunamis (flodvågor) har vi inte fått kännedom om sedan 26 december 2004? Hur många orkaner och tromber med förödande effekter för både människor djur har vi inte upplevt? Vi skulle kunna räkna upp ytterligare katastrofer som har med vatten och översvämningar att göra. Enligt forskarna så är det som vi nu ser bara början. I dag, enligt uppgift, så höjer sig havsnivån vid Fijiöarna i Stilla havet årligen med 6 mm. Vad kommer att hända när permafrosten tinar upp stora områden på vår jord?

Det har alltid varit stora naturkatastrofer säger någon. Ja det har det, men vad sa Jesus i Lukas kapitel 21: ”När ni ser allt detta hända” I dag ser vi allt det som händer i våra vardagsrum. Jo, men hur är det med alla fattiga i världen, hur mycket kan de se? Genom mitt tidigare arbete med hjälpverksamhet så var jag under ett antal år ofta i Bulgariens och delvis Rumäniens romska byar. Där fick jag se väldigt mycket fattigdom. Vintern kunde ibland vara likvärdig med svensk vinter och i många av husen fanns inte ens en ytterdörr, utan man hade hängt ett tygskynke framför dörröppningen. Toalett saknades och behoven utfördes ute i det fria runt knuten. Men på taket eller på ytterväggen satt en parabolantenn monterad!

Är det då bara elände som väntar? Nej. Nej.

Jesus säger: Var på er vakt. *”När ni ser allt detta hända, räta på ryggen för sommaren är nära!”* Sommaren nära? Ja sommaren är nära, Guds folk ska fira bröllop i himlen, sedan ska tusenårsriket inträda. *”Trösten nu varandra med dessa ord”* (1 Tess 4:16–18 Matt 24:30) **Därför är vår stora uppgift som kristna att förmedla Kristus till våra medmänniskor!**

Det finns de som säger att vi inte ska ta allt som står i Bibeln så bokstavligt. Då blir jag förbluffad, framför allt när vi som kallar oss kristna säger så. Det är viktigt att var och en av oss är vakna iakttagare över det som händer i dag, **att vi i ödmjukhet ber vår Herre Jesus Kristus om vägledning och hjälp inför våra ställningstaganden!**

Min slutsats är att: **Bibelns ord är Guds ord**, som inte får tas med en axelryckning!

Vi behöver alla förstå ordet **Gudsfruktan** som också innebär en salig fridsgemenskap med vår Herre och skapare!

Till slut läser vi i julevangeliet att herdarna som nyss hade sett Jesusbarnet brast ut i lovsång inför Gud efter det att de hade kommit tillbaka till sina får ute på ängen: *”Allt var alldeles så som det blivit sagt till dem”*.

Bertil Hansson, Gustafs
Stiftsförbundsordförande i Västerås stift